അദ്ധ്യായം III
പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനാധിഷ്ഠിത ഓഡിറ്റ്

ആമുഖം

എഴുപത്തിമൂന്നാമത് ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിയെത്തുടർന്ന് സംസ്ഥാന നിയമസഭ, കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമം, 1994 (കെപിആർ നിയമം, 1994) നടപ്പിലാക്കുകയുണ്ടായി. ഈ നിയമം, സംസ്ഥാനത്ത് ആസൂത്രണ വികസനത്തിലും തദ്ദേശഭരണത്തിലും ഉയർന്ന പൊതുജനപങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതു ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള ത്രിതല പഞ്ചായത്ത് രാജ് സംവിധാനം സ്ഥാപിതമാക്കുകയും അതിലൂടെ ഗ്രാമ, മദ്ധ്യവർത്തി, ജില്ലാതലങ്ങളിൽ യഥാക്രമം ഗ്രാമ, ബ്ലോക്ക്, ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകൾ രൂപീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ജില്ലാ കേന്ദ്രീകൃത സമീപനത്തോടെയുള്ള പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ (പിആർഐ) പ്രവർത്തനാധിഷ്ഠിത ഓഡിറ്റ്, ഭരണഘടനയുടെ എഴുപത്തിമൂന്നാം ഭേദഗതിയിലൂടെ കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ട ചുമതലകൾ ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾ എത്രത്തോളം ഫലപ്രദമായി നിർവഹിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് വിലയിരുത്തുന്നു.

3.1 പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ കശാപ്പുശാലകളുടേയും ഇറച്ചിക്കടകളുടേയും പ്രവർത്തനം

3.1.1 ആമുഖം

കെപിആർ നിയമം, 1994 പ്രകാരം, മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പുചെയ്യുന്നതിനും മാംസം വിൽക്കുന്നതിനും നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തേണ്ടത് ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളുടെ ഒരു നിർബന്ധിത ചുമതലയാണ്. ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള ഹൈക്കോടതിയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം, 2009 സെപ്റ്റംബറിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ (ജിഒകെ) എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും (എൽഎസ്ജിഐ) ശുചിത്വമുള്ള മാംസം ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനായി ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നത് ഉറപ്പാക്കാൻ കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കാൻ നിർദ്ദേശം നൽകി. കശാപ്പുശാലകളുടെ പര്യാപ്തതയും വിവിധ ചട്ടങ്ങൾ പാലിച്ചുള്ള കശാപ്പുശാലകളുടെ പ്രവർത്തനവും വിശകലനം ചെയ്യുന്നതിനായി 'കശാപ്പുശാലകളുടെയും ഇറച്ചിക്കടകളുടെയും പ്രവർത്തനം' സംബന്ധിച്ച പ്രവർത്തനാധിഷ്ഠിത ഓഡിറ്റ് ഏറ്റെടുത്തു.

3.1.2 ഓഡിറ്റ് ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഓഡിറ്റിന്റെ ലക്ഷ്യം ഇവ വിലയിരുത്തുക എന്നതായിരുന്നു:

- ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ (ജിപി) അവരുടെ അധികാരപരിധിയിൽ ആവശ്യത്തിന് കശാപ്പുശാലകൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുകയും നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ
- മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പുചെയ്യുന്നതും മാംസം വിൽക്കുന്നതും കശാപ്പ് മാലിന്യങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതും നിലവിലുള്ള നിയമങ്ങളും ചട്ടങ്ങളും അനുസരിച്ച് നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടോ
- കശാപ്പുശാലകളുടെയും മാംസ സ്റ്റാളുകളുടെയും ശരിയായ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടം വഹിക്കാൻ പിആർഐകളിലെ നിരീക്ഷണ സംവിധാനം പര്യാപ്തമാണോ

3.1.3 ഓഡിറ്റ് മാനദണ്ഡങ്ങൾ

ഓഡിറ്റ് മാനദണ്ഡങ്ങൾ താഴെപ്പറയുന്ന നിയമങ്ങൾ, ചട്ടങ്ങൾ, ഉത്തരവുകൾ എന്നിവയിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞതാണ്

- കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമം, 1994
- കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് (കശാപ്പുശാലകളും ഇറച്ചിക്കടകളും) ചട്ടങ്ങൾ, 1996

- കേന്ദ്ര സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച 2001ലെ മൃഗങ്ങൾക്കെതിരായ ക്രൂരത തടയൽ (കശാപ്പുശാല) ചട്ടങ്ങൾ
- ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ ചട്ടങ്ങൾ, 2016
- കേന്ദ്ര സർക്കാർ, കേരളസർക്കാർ, ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള ഹൈക്കോടതി, കേന്ദ്ര മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് (സിപിസിബി) മുതലായവർ പുറപ്പെടുവിച്ച നിയന്ത്രണങ്ങൾ, ഉത്തരവുകൾ, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ

3.1.4 ഓഡിറ്റ് വ്യാപ്തിയും രീതിയും

ആലപ്പുഴ, ഇടുക്കി ജില്ലകളിലെ എട്ട് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളുടെ അധികാരപരിധിയിലുള്ള 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 'പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ കശാപ്പുശാലകളുടെയും ഇറച്ചിക്കടകളുടെയും പ്രവർത്തനം' എന്ന വിഷയത്തിൽ 2021-22 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവ് ഉൾപ്പെടുത്തി പ്രവർത്തനാധിഷ്ഠിത ഓഡിറ്റ് നടത്തി. തിരഞ്ഞെടുത്ത യൂണിറ്റുകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **അനുബന്ധം 3.1**ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഓഡിറ്റ് ചെയ്ത പിആർഐകളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന രേഖകൾ/പ്രമാണങ്ങളുടെ പരിശോധന, ഓഡിറ്റ് അന്വേഷണങ്ങൾ നൽകൽ, സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനകൾ നടത്തൽ തുടങ്ങിയവ ഉൾപ്പെടുന്നതായിരുന്നു ഓഡിറ്റ് രീതി. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് (എൽഎസ്ജിഡി), മൃഗസംരക്ഷണ ഡയറക്ടറേറ്റ്, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ കമ്മീഷണറേറ്റ്, ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ (ഐകെഎം), ശുചിത്വ മിഷൻ എന്നിവയിൽ നിന്നും വിശദാംശങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു.

ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തലുകൾ

3.1.5 സംസ്ഥാനത്തെ കശാപ്പുശാലകളുടെ സ്ഥിതി

കെപിആർ നിയമം, 1994 പ്രകാരം, ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് പൊതു കശാപ്പുശാലകളായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ ഒരുക്കുകയും വാടകയും ഫീസും ഈടാക്കുകയും ചെയ്യാവുന്നതാണ്. എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും അവരുടെ അധികാരപരിധിയിൽ കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കണമെന്നും വ്യത്യസ്ത പഞ്ചായത്തുകളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിനായി വലുതോ ഇടത്തരമോ ആയ കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ആരംഭിക്കണമെന്നും ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള ഹൈക്കോടതി 2009 ജൂലൈയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിനോട് നിർദ്ദേശിച്ചു. സംസ്ഥാനത്തും, തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകൾ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികൾ എന്നിവയിലെയും കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണം **പട്ടിക 3.1**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.1: കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണം

കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണം			
	സർക്കാർ	**സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥത**	**ആകെ**
സംസ്ഥാനം	3	17	20
തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകൾ			
ആലപ്പുഴ	0	0	0
ഇടുക്കി	3	3	6
തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ			
ആലപ്പുഴ	0	0	0
ഇടുക്കി	2	0	2

(ഉറവിടം: പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടറേറ്റ്, എൽഎസ്ജിഡി നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കാൻ സർക്കാർ 2009 സെപ്റ്റംബറിൽ നിർദ്ദേശം നൽകുകയും കശാപ്പുശാലകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും പരിപാലനത്തിനുമുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം പുറപ്പെടുവിക്കുകയും

ചെയ്തെങ്കിലും (2010 ഒക്ടോബർ), കേരളത്തിലെ 941 ജിപികളിൽ 921 എണ്ണത്തിലും മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നതിനും ശുചിത്വമുള്ള രീതിയിൽ മാംസം സംസ്കരിക്കുന്നതിനും പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന മാലിന്യങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുള്ള കശാപ്പുശാലകൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

കൂടാതെ, സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെയും സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും കൈവശമുള്ള കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് **പട്ടിക 3.2**ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ സംസ്ഥാനത്തെ ചുരുക്കം ചില കശാപ്പുശാലകൾക്ക് മാത്രമേ നിയമപരമായ ലൈസൻസുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ എന്നാണ്.

പട്ടിക 3.2: സംസ്ഥാനത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്ന അംഗീകൃത കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണം

വകുപ്പിന്റെ/സ്ഥാപനത്തിന്റെ പേര്	സംസ്ഥാനത്തെ കശാപ്പുശാലകളുടെ എണ്ണം		
	സർക്കാർ	സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥത	ആകെ
പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടറേറ്റ്, എൽഎസ്ജിഡി	3	17	20
ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ കമ്മീഷണറേറ്റ്	6	8	14
കേരള സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്	3	1	4

(ഉറവിടം: അതത് സ്ഥാപനങ്ങൾ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

സംസ്ഥാനത്തെ ഒരു കശാപ്പുശാലയ്ക്കും കശാപ്പുശാലകളായി പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ നിയമപരമായ എല്ലാ ലൈസൻസുകളും ഇല്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി.

3.1.6 വൻതോതിൽ മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്തിട്ടും കശാപ്പുശാലകൾക്കായി പദ്ധതികൾ രൂപപ്പെടുത്താത്തത്

ജില്ലാ മൃഗസംരക്ഷണ ഓഫീസർമാർ (ഡിഎഎച്ച്ഒ) നൽകിയ ഡാറ്റ പ്രകാരം, തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ കശാപ്പ് ചെയ്ത മൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം **പട്ടിക 3.3**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.3: തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികളിൽ കശാപ്പുചെയ്യപ്പെട്ട മൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം

വർഷം	ആലപ്പുഴ	ഇടുക്കി
2021–22	2795	10771
2022–23	3102	8308
2023–24	4560	6665
ആകെ	**10457**	**25744**

(ഉറവിടം: ജില്ലാ മൃഗസംരക്ഷണ ഓഫീസർമാർ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികളിൽ 2021–2024 കാലയളവിൽ 10,457 മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികളിൽ ഒന്നിലും കശാപ്പുശാലകൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത 12 ജിപികളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിലായി രണ്ട് കശാപ്പുശാലകൾ മാത്രമേ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജിപികളൊന്നും അറവുശാല നിർമ്മാണത്തിനായി പുതിയ പദ്ധതികൾ ഒന്നും ഏറ്റെടുത്തിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

ഏഴ് ജിപികളിൽ[15] അനുയോജ്യമായ ഭൂമിയുടെ ലഭ്യതക്കുറവും രണ്ട് ജിപികളിൽ[16] ഫണ്ടിന്റെ അഭാവവുമാണ് കശാപ്പുശാലകൾക്കായി പദ്ധതികൾ ഏറ്റെടുക്കാത്തതിന് കാരണമെന്ന് തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികൾ അറിയിച്ചു. എന്നാൽ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികൾ ഒന്നും തന്നെ അനുയോജ്യമായ ഭൂമി കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമം നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

---

[15] ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ ചേർത്തല, കടകരപ്പള്ളി, അമ്പലപ്പുഴ നോർത്ത്, എഴുപുന്ന, കുത്തിയതോട് ജിപികളും ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ മണക്കാട്, മറയൂർ ജിപികളും

[16] ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ കോടംതുരുത്ത് ജിപിയും ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ ഉപ്പുതറ ജിപിയും

3.1.7 സാമ്പത്തിക സ്ഥിതി

സംസ്ഥാനത്തെ പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾ 2021-22 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ കശാപ്പുശാലകളും അനുബന്ധ സൗകര്യങ്ങളും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വകയിരുത്തിയ ഫണ്ടും ചെലവും **പട്ടിക 3.4**ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.4: സംസ്ഥാനത്തെ പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഫണ്ടുകളുടെ വകയിരുത്തലും വിനിയോഗവും

(₹ കോടിയിൽ)

വർഷം	വകയിരുത്തിയത്	ചെലവ്
2021-22	0.098	0.098
2022-23	1.072	0.129
2023-24	0.983	0.372
ആകെ	**2.153**	**0.599**

(ഉറവിടം: ഐകെഎം നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

സംസ്ഥാനത്ത് കശാപ്പുശാലകളും അനുബന്ധ സൗകര്യങ്ങളും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി പിആർഐകൾ വളരെ ഉച്ചമായ തുക മാത്രമേ നീക്കിവച്ചിരുന്നുള്ളൂ എന്ന് മുകളിൽ പറഞ്ഞ ഡാറ്റ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ വാഴത്തോപ്പ് ജിപി ഒഴികെ, 2021-2024 കാലയളവിൽ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പിആർഐകളൊന്നും[17] കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ഫണ്ട് വകയിരുത്തിയില്ല. ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്, ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്, മറ്റ് സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള പിന്തുണ പ്രതീക്ഷിച്ച് വാഴത്തോപ്പ് ജിപി 2021-22, 2022-23, 2023-24 വർഷങ്ങളിൽ തനതു വരുമാനത്തിൽ നിന്ന് ₹10 ലക്ഷം വീതം നീക്കിവച്ചു. പ്രതീക്ഷിച്ച സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്ന് ഫണ്ടൊന്നും ലഭിക്കാത്തതിനാൽ, കശാപ്പുശാല പദ്ധതി ഏറ്റെടുത്തില്ലെന്ന് പഞ്ചായത്ത് അറിയിച്ചു.

3.1.8 കശാപ്പുശാലകളുടെ പ്രവർത്തനം

കെപിആർ നിയമം, 1994ലെ സെക്ഷൻ 230, 1996ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് (കശാപ്പുശാലകളും ഇറച്ചിക്കടകളും) ചട്ടങ്ങളിലെ, ചട്ടം 32 മായി ചേർത്ത് വായിക്കുമ്പോൾ, ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനുള്ളിൽ ഒരു സ്ഥലം കശാപ്പുശാലയായി ഉപയോഗിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഏതൊരാളും കശാപ്പ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് ലൈസൻസ് നേടണമെന്ന് അനുശാസിക്കുന്നു. 1974ലെ ജല (മലിനീകരണ നിയന്ത്രണവും തടയലും) നിയമത്തിലെ സെക്ഷൻ 25 അനുസരിച്ച്, ഒരു വ്യക്തിയും മലിനജലം ഒരു അരുവിയിലേക്കോ കിണറിലേക്കോ അഴുക്കുചാലിലേക്കോ കരയിലേക്കോ പുറന്തള്ളാൻ സാധ്യതയുള്ള ഏതെങ്കിലും വ്യവസായം, പ്രവർത്തനം അല്ലെങ്കിൽ പ്രക്രിയ അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും സംസ്കരണ, നിർമാർജ്ജന സംവിധാനം മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ സ്ഥാപിക്കാൻ പാടില്ല. മൃഗാവശിഷ്ടങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് റെൻഡറിംഗ് പ്ലാന്റിനൊപ്പം രക്തം കട്ടപിടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപകരണവും സ്ഥാപിക്കണമെന്നും മലിനജലം സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ രൂപകൽപ്പന ചെയ്ത എഫ്ലുവന്റ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ് (ഇടിപി) സ്ഥാപിക്കണമെന്നും കേന്ദ്ര മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു (2022 ജനുവരി). 1974ലെ ജലനിയമവും, 1981ലെ വായുനിയമവും പ്രകാരമുള്ള അനുമതിയില്ലാത്ത കശാപ്പുശാലകളുടെ പ്രവർത്തനം നിർത്തിവയ്ക്കുവാനും നിർദ്ദേശം നല്കിയിരുന്നു.

ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയും മാനദണ്ഡങ്ങളും (ഭക്ഷ്യ ഇടപാടുകളുടെ ലൈസൻസിംഗും രജിസ്ട്രേഷനും) റെഗുലേഷൻ, 2011, എല്ലാ കശാപ്പുശാലകളും മാംസ വിൽപന സ്റ്റാളുകളും ലൈസൻസ് നേടണമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. 2001ലെ മൃഗങ്ങൾക്കെതിരായ ക്രൂരത

[17] 2022-23 കാലയളവിൽ അയ്യപ്പൻകോവിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ₹9.51 ലക്ഷം ചെലവഴിച്ചു, നിലവിലുള്ള അറവുശാലയുടെ നവീകരണത്തിനായി ചക്കുപള്ളം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് 2021-22ൽ ₹2.77 ലക്ഷവും, ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റും കോമ്പൗണ്ട് മതിലും സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ₹7.5 ലക്ഷവും അനുവദിച്ചു, പക്ഷേ ഒരു തുകയും ചെലവഴിച്ചില്ല.

തടയൽ (കശാപ്പുശാല) ചട്ടങ്ങളിലെ ചട്ടം 6, കശാപ്പുശാലകളിൽ ശാസ്ത്രീയമായ കശാപ്പ് രീതി സ്വീകരിക്കുന്നതിന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.

ചക്കുപള്ളം, അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപികൾക്ക് അവരുടെ അധികാരപരിധിയിൽ കശാപ്പുശാലകൾ ഉണ്ടെന്ന് ഓഡിറ്റ് കണ്ടു. ഈ കശാപ്പുശാലകൾ പഞ്ചായത്ത് കെട്ടിടങ്ങളിലാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. പ്രവർത്തനത്തിനും പരിപാലനത്തിനുമായി ഇവ സ്വകാര്യ കക്ഷികൾക്ക് ലേലം ചെയ്ത നല്കിയിരുന്നു. ഈ രണ്ട് കശാപ്പുശാലകളുടെ രേഖകളുടെ സൂക്ഷ്മപരിശോധനയും സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയും വെളിപ്പെടുത്തിയ പ്രവർത്തനത്തിലെ പോരായ്മകൾ **പട്ടിക 3.5**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.5: ആവശ്യമായ സൗകര്യങ്ങളിലെ പോരായ്മകൾ

ആവശ്യമായ സൗകര്യങ്ങൾ	അറവുശാലയുടെ പേര്	
	ചക്കുപള്ളം	അയ്യപ്പൻകോവിൽ
ഒരു ദിവസം കശാപ്പ് ചെയ്യപ്പെടുന്ന മൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം	രേഖകളൊന്നും ലഭ്യമല്ല[18]	രേഖകളൊന്നും ലഭ്യമല്ല
ആധുനിക അറവുശാല	ഉണ്ട്[19]	അല്ല
ഇടിപി	ഇല്ല	ഇല്ല
ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്	ഇല്ല	ഉണ്ട്
റെൻഡറിംഗ് പ്ലാന്റ്	ഇല്ല	ഇല്ല
ഖരമാലിന്യം	പന്നി ഫാമുകളിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുന്നു	വെങ്ങോലയിലെ സ്വപ്ന ബോൺ മീൽ കമ്പനി ശേഖരിക്കുന്നു
പിസിബിയുടെ സമ്മതപത്രം	ഇല്ല	ഇല്ല
പിആർഐയുടെ ലൈസൻസ്	ഇല്ല	ഇല്ല
ഫുഡ് സേഫ്റ്റി ആന്റ് സ്റ്റാൻഡേർഡ്സ് അതോറിറ്റി ഓഫ് ഇന്ത്യ (എഫ്എസ്എസ്എഐ)യുടെ ലൈസൻസ്	ഇല്ല	ഇല്ല
കശാപ്പുകാരന്റെ ലൈസൻസ്	ഇല്ല	ഉണ്ട്
ഹെൽത്ത് കാർഡ്	ഇല്ല	ഉണ്ട്

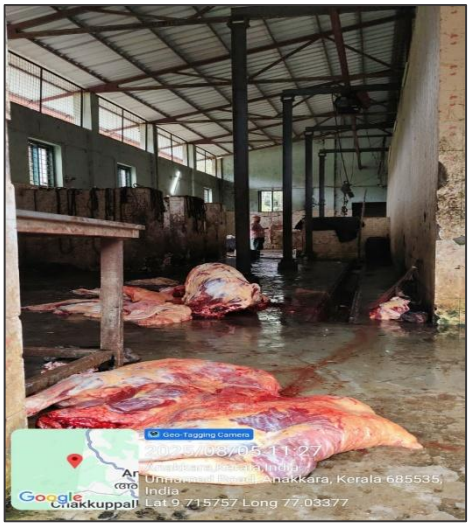
(ഉറവിടം: ബന്ധപ്പെട്ട പിആർഐകൾ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

- ചക്കുപള്ളം ജിപി 2015ൽ ₹96.74 ലക്ഷം ചെലവിൽ ഒരു ആധുനിക കശാപ്പുശാല നിർമ്മിച്ചു. കശാപ്പുശാലയുടെ സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയിൽ, അറ്റകുറ്റപ്പണികളുടെ അഭാവം മൂലം ആധുനിക യന്ത്രങ്ങൾ തുരുമ്പെടുത്ത് പ്രവർത്തന രഹിതമായതായും നിയമ വ്യവസ്ഥകൾ ലംഘിച്ച് തറയിൽ അശാസ്ത്രീയമായി കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നതായും കണ്ടെത്തി. മൃഗങ്ങൾക്കുള്ള വിശ്രമ സ്ഥലങ്ങൾ, വെറ്ററിനറി പരിശോധനകൾക്കുള്ള പരിശോധനാ മുറികൾ, മൃഗങ്ങളെ സ്റ്റൺ ചെയ്യുന്നതിനും രക്തം ഒഴുകുന്നതിനുമുള്ള അവശ്യ സൗകര്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പരിസരം വൃത്തിഹീനമായിരുന്നു, കന്നുകാലികളെ വൃത്തിഹീനമായ കന്നുകാലി തൊഴുത്തിൽ ഇട്ടിരുന്നു.

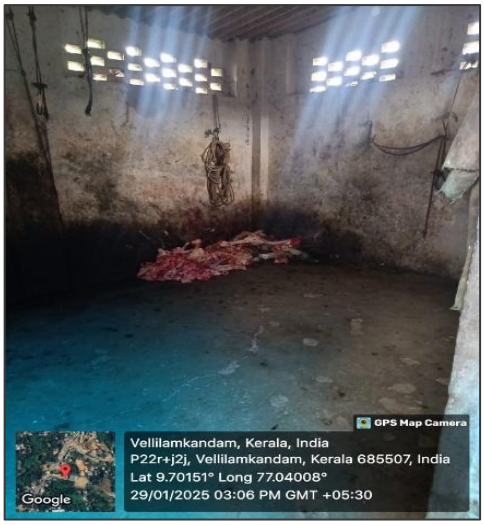
- അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിലെ കശാപ്പുശാല 1983-84 മുതൽ പഞ്ചായത്തിന്റെ കെട്ടിടത്തിലാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. തറയിൽ അശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നതായും കശാപ്പുശാലയിൽ ആധുനിക യന്ത്രങ്ങൾ ഇല്ലെന്നും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

[18] ഒരു ദിവസം എത്ര മൃഗങ്ങളെ കാശപ്പുചെയ്യ എന്നതിന്റെ രേഖകൾ സൂക്ഷിച്ചിട്ടില്ല

[19] ചക്കുപള്ളത്ത് സ്ഥാപിച്ച യന്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല



ചിത്രം 3.1: ചക്കുപള്ളത്ത് തറയിൽ കന്നുകാലികളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്ന നിലയിൽ



ചിത്രം 3.2: അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിലെ കശാപ്പ് ഹാളിന്റെ മൂലയിൽ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന മാംസാവശിഷ്ടങ്ങൾ

- കശാപ്പ് ചെയ്യുമ്പോഴുള്ള രക്തവും വൃത്തിയാക്കിയ ശേഷമുള്ള മലിനജലവും രണ്ട് സ്ഥലങ്ങളിലും ഒരു ഭൂഗർഭ കുഴിയിലേക്ക് ഒഴുക്കിവിട്ടിരുന്നു. ഇത് ഭൂഗർഭജലം മലിനമാകാനുള്ള സാധ്യത സൃഷ്ടിച്ചു.

- ഈ രണ്ട് കശാപ്പുശാലകളും ജിപികൾ/എഫ്എസ്എസ്എഐ/ കേരള സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് (കെഎസ്പിസിബി) എന്നിവയുടെ നിർബന്ധിതമായ ലൈസൻസോ സമ്മതമോ ഇല്ലാതെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നും സിപിസിബി നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള അവശ്യ സൗകര്യങ്ങളായ ഇടിപി, റെൻഡറിംഗ് പ്ലാന്റ്, രക്തം കട്ടിയാക്കുന്ന ഉപകരണം മുതലായവ ഇല്ലെന്നും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. ലൈസൻസ്/രജിസ്ട്രേഷൻ ഇല്ലാതെയും എഫ്എസ്എസ്എഐയുടെ വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കാതെയും കശാപ്പുശാലകൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് പൊതുജനാരോഗ്യത്തിന് അപകടസാധ്യത സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

- ചക്കുപള്ളത്ത്, കെഎസ്പിസിബി പുറപ്പെടുവിച്ച (2020 ഡിസംബർ) പന്നിഫാമുകൾക്കായുള്ള സ്റ്റാൻഡേർഡ് ഓപ്പറേറ്റിംഗ് നടപടിക്രമങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായി ഖരമാലിന്യം സമീപത്തെ പന്നി ഫാമുകളിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയിരുന്നതായി കണ്ടെത്തി. അനധികൃത ഏജൻസികൾ കശാപ്പുശാലകളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നത് പൊതുസ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം തള്ളുന്നതിന് ഇടയാക്കുകയും, ഇത് അനാരോഗ്യകരമായ പരിസരവും മനുഷ്യന്റെ ആരോഗ്യത്തിന് ഭീഷണിയും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് കാരണമാകും.
- **ചിത്രം 3.3**, **ചിത്രം 3.4** എന്നിവയിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, രണ്ട് അറവുശാലകളുടെയും പരിസരം വൃത്തിഹീനമായിരുന്നു, കൂടാതെ അറവുശാലകൾക്കുള്ളിലും പുറത്തും ഖരമാലിന്യങ്ങൾ കൂട്ടിയിട്ടിരുന്നത് ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു.



ചിത്രം 3.3: ചക്കുപള്ളത്തെ കശാപ്പുശാലയ്ക്കുള്ളിൽ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന ചാണകം



ചിത്രം 3.4: ചക്കുപള്ളത്തെ അറവുശാലയ്ക്ക് പുറത്ത് കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന ഖരമാലിന്യം

3.1.9 കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള സംവിധാനത്തിലെ അപര്യാപ്തത

3.1.9.1 ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ

രോഗബാധിതരായ മൃഗങ്ങൾ, രോഗം പകർത്തുന്ന മൃഗങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ പകർച്ചവ്യാധികൾ ബാധിച്ച മൃഗങ്ങൾ എന്നിവ സംസ്ഥാനത്ത് പ്രവേശിക്കുന്നത് തടയാൻ, ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതി ഉത്തരവ് പാലിച്ചുകൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്തേക്ക് കൊണ്ടുവരുന്ന കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് ഇടവിട്ടുള്ള പരിശോധന ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ ഒരു സംവിധാനം സ്ഥാപിക്കാൻ മൃഗസംരക്ഷണ വകുപ്പിനോട് (എഎച്ച്ഡി) 2009 സെപ്റ്റംബറിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ നിർദ്ദേശിച്ചു.

2021–22 മുതൽ 2023–24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് കൊണ്ടുവന്ന മൃഗങ്ങളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 3.6**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.6: മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് കൊണ്ടുവന്ന മൃഗങ്ങളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

വർഷം	മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് കൊണ്ടുവന്ന ആകെ മൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം	കശാപ്പിനായി കൊണ്ടുവന്ന മൃഗങ്ങൾ
2021–22	12,65,464	4,62,812
2022–23	11,80,633	3,31,508
2023–24	13,29,540	27,50,27
ആകെ	**37,75,637**	**10,69,347**

(ഉറവിടം: മൃഗസംരക്ഷണ ഡയറക്ടറേറ്റിൽ നിന്ന് ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങൾ)

2021–2024 കാലയളവിൽ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന 37.75 ലക്ഷം മൃഗങ്ങളിൽ 10.69 ലക്ഷവും കശാപ്പിനായി മാത്രം കൊണ്ടുവന്നതാണെന്ന് കാണാം. സംസ്ഥാനത്തിന് പുറത്തുനിന്ന് കൊണ്ടുവരുന്ന കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതി നിരീക്ഷിക്കാൻ എഎച്ച്ഡിക്ക് 19 അതിർത്തി ചെക്ക് പോസ്റ്റുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ, 19 ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ വെറ്ററിനറി ഡോക്ടർമാരുടെ രണ്ട് തസ്തികകൾ മാത്രമേ അനുവദിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. അനുവദിച്ച രണ്ട് തസ്തികകളും ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു (2025 സെപ്റ്റംബർ). കൂടാതെ, ഒരു ചെക്ക് പോസ്റ്റിലും ക്വാറന്റൈൻ സൗകര്യം ലഭ്യമല്ലായിരുന്നു. കന്നുകാലികളെ കൊണ്ടുവന്ന സംസ്ഥാനത്തുനിന്ന് നൽകിയതായി അവകാശപ്പെടുന്ന ട്രാൻസ്പോർട്ടർമാർ ഹാജരാക്കുന്ന ആരോഗ്യ സർട്ടിഫിക്കറ്റിനെയാണ് ചെക്ക് പോസ്റ്റ് ജീവനക്കാർ ആശ്രയിക്കുന്നതെന്ന് ഓഡിറ്റ് ശ്രദ്ധിച്ചു.

ഇതിൽനിന്നും, മൃഗങ്ങളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള റാൻഡം പരിശോധനകൾ നടത്തിവരുന്നില്ലെന്ന് വ്യക്തമാണ്.

കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതി ഉറപ്പാക്കിയിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ മനുഷ്യ ഉപഭോഗത്തിന് അനുയോജ്യമല്ലാത്ത മാംസം വിൽക്കുന്നതിനും ഇതിലൂടെ മനുഷ്യന്റെ ആരോഗ്യത്തിന് ഭീഷണി സൃഷ്ടിക്കാനുള്ള സാധ്യതയും നിലനിൽക്കുന്നു.

ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ ഒരു ക്വാറന്റൈൻ സൗകര്യം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം സർക്കാരിന്റെ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് എഎച്ച്ഡി പ്രസ്താവിച്ചു (2025 മാർച്ച്).

3.1.9.2 മൃഗങ്ങളുടെ കശാപ്പിനും മാംസം സ്റ്റാമ്പ് ചെയ്യുന്നതിനും മുമ്പുള്ള സർട്ടിഫിക്കേഷൻ

കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് (കശാപ്പുശാലകളും ഇറച്ചിക്കടകളും) ചട്ടങ്ങൾ, 1996ലെ ചട്ടം 8 പ്രകാരം, പകർച്ചവ്യാധികളിൽ നിന്നും മറ്റ് രോഗങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമാണെന്ന് പരിശോധനാ അതോറിറ്റി പരിശോധിച്ച് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തി സ്റ്റാമ്പ് ചെയ്തിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഒരു മൃഗത്തെയും കശാപ്പിനായി കശാപ്പുശാലയിലേക്ക് പ്രവേശിപ്പിക്കാൻ പാടില്ല. കശാപ്പ ചെയ്ത മൃഗത്തിന്റെ മാംസം മനുഷ്യ ഉപഭോഗത്തിന് അനുയോജ്യമാണെങ്കിൽ, വെറ്ററിനറി സർജൻ പരിശോധിച്ച് സ്റ്റാമ്പ് ചെയ്യണമെന്ന് ചട്ടം 17 അനുശാസിക്കുന്നു. കശാപ്പ് ചെയ്ത മൃഗങ്ങളുടെ സ്റ്റാമ്പ് ചെയ്ത ഭാഗം, മുഴുവൻ മാംസവും വിറ്റഴിയും വരെ സൂക്ഷിക്കണമെന്ന് ചട്ടം 40(2) വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. ചക്കുപള്ളം ജിപിയിലെയും അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിലെയും അറവുശാലകളിലെ രേഖകളുടെ പരിശോധനയിൽ താഴെപ്പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ കണ്ടെത്തി:

- ചക്കുപള്ളം ജിപിയിൽ ഒരു വെറ്ററിനറി സർജൻ ലഭ്യമായിരുന്നെങ്കിലും, ചട്ടങ്ങളിൽ നിർബന്ധമാക്കിയിട്ടുള്ള ആന്റിമോർട്ടം/പോസ്റ്റ്മോർട്ടം പരിശോധനകൾ നടത്തിയിരുന്നില്ല, കൂടാതെ മൃഗങ്ങളുടെ ആരോഗ്യനില രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ഒരു രജിസ്റ്ററും സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല.
- അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിൽ, കശാപ്പിനായി കൊണ്ടുവരുന്ന മൃഗങ്ങളുടെ ആരോഗ്യസ്ഥിതി രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനായി വെറ്ററിനറി സർജൻ ഒരു രജിസ്റ്റർ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ, പരിശോധിച്ച മൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം രജിസ്റ്ററിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, രജിസ്റ്റർ അപൂർണ്ണവും, വെറ്ററിനറി സർജന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തൽ പല ദിവസങ്ങളിലും ഇല്ലായിരുന്നു.
- മാംസത്തിന്റെ പോസ്റ്റ്മോർട്ടം സർട്ടിഫിക്കേഷൻ വെറ്ററിനറി സർജൻ നടത്തിയതായി സ്ഥിരീകരിക്കുന്ന രേഖകളൊന്നും കശാപ്പുശാലയിൽ/ജിപിയിൽ ലഭ്യമായിരുന്നില്ല.
- മൃഗങ്ങളുടെ ആന്റി-മോർട്ടം, പോസ്റ്റ്മോർട്ടം പരിശോധനയ്ക്കുള്ള ബിഐഎസ് കോഡ് ഓഫ് പ്രാക്ടീസ് പ്രകാരം പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നതിന് 24 മണിക്കൂറിൽ കൂടുതൽ കാലതാമസം ഉണ്ടാകരുതെന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിൽ വെറ്ററിനറി സർജന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തൽ തീയതി മുതൽ മൂന്ന് മുതൽ അഞ്ച് ദിവസങ്ങൾക്ക് ശേഷമാണ് കന്നുകാലികളെ കശാപ്പ് ചെയ്തിരുന്നത്.

കശാപ്പ് ചെയ്യുന്ന മൃഗങ്ങൾ രോഗമുക്തരാണെന്നും മാംസം മനുഷ്യ ഉപഭോഗത്തിന് അനുയോജ്യമാണെന്നും ഉറപ്പാക്കാൻ നിർബന്ധിത പരിശോധനകൾ നടത്തിയിട്ടില്ല എന്നാണ് മുകളിൽ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

3.1.10 പന്നികൾക്കുള്ള പ്രത്യേക അറവുശാലകളുടെ അഭാവം

കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് (കശാപ്പുശാലകളും ഇറച്ചിക്കടകളും) ചട്ടങ്ങൾ 1996ലെ ചട്ടം 4 പ്രകാരം, പന്നികളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നതിന് പ്രത്യേക അറവുശാലകളോ സ്ഥലങ്ങളോ ഉണ്ടായിരിക്കണം, അവ സാധാരണ അറവുശാലകളിൽ നിന്ന് കുറഞ്ഞത് 90 മീറ്റർ അകലെയായിരിക്കണം.

ഡിഎഎച്ച്ഒ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ പ്രകാരം, 2023-24 കാലയളവിൽ, ആലപ്പുഴ[20], ഇടുക്കി[21] ജില്ലകളിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത പിആർഐകളിൽ യഥാക്രമം 17 പന്നികളെയും 2,870 പന്നികളെയും കശാപ്പ് ചെയ്തു. എന്നാൽ, തിരഞ്ഞെടുത്ത രണ്ട് ജില്ലകളിലും പന്നികൾക്കായി പ്രത്യേക അറവുശാലകൾ ലഭ്യമല്ലായിരുന്നു. പിആർഐകൾ മറുപടി നൽകിയത് പന്നി ഫാമുകളാണ് പന്നിയിറച്ചി ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നതെന്നാണ്. പന്നി ഫാമുകളിൽ അനധികൃതമായി കശാപ്പ് നടക്കുന്നുണ്ടെന്നും വെറ്ററിനറി സർജന്മാർ പന്നിയിറച്ചിയുടെ ഭക്ഷ്യയോഗ്യത ഉറപ്പാക്കിയിട്ടില്ലെന്നുമാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

3.1.11 കശാപ്പുശാല എംസിഎഫ് ആയിട്ട് പരിവർത്തനം ചെയ്തു

സർക്കാർ, തനത് ഫണ്ടുകളുടെ സഹായത്തോടെ ഉപ്പുതറ ജിപി 2014-15 വർഷത്തിൽ ₹32.50 ലക്ഷം ചെലവഴിച്ച് ഒരു അറവുശാല കെട്ടിടം നിർമ്മിച്ചു. എന്നാൽ, ഫണ്ടിന്റെ അഭാവം മൂലം ആധുനിക യന്ത്രസാമഗ്രികളും അനുബന്ധ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും സ്ഥാപിച്ചില്ല. കശാപ്പുശാല പദ്ധതിയുടെ പ്രാചീന മിഷൻ ഉപ്പുതറ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് ₹60 ലക്ഷം കൈമാറിയെങ്കിലും (2019 മാർച്ച്) തുക ഉപയോഗിക്കാതെ അവശേഷിക്കുകയും 2021 മാർച്ചിൽ പ്രാചീന മിഷന് തിരികെ നൽകുകയും ചെയ്തു. സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയിൽ, കെട്ടിടം മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി (എംസിഎഫ്) ആയി ഉപയോഗിക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റ് ശ്രദ്ധിച്ചു. അങ്ങനെ, ഫണ്ടിന്റെ ലഭ്യത ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, ഉപ്പുതറ ജിപി ഒരു അറവുശാല സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു.

3.1.12 ഇറച്ചിക്കടകളുടെ പ്രവർത്തനം

സംസ്ഥാന സർക്കാർ പുറത്തിറക്കിയ (2017 ജൂൺ) അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ മാനുവൽ ഫോർ ട്രാൻസ്ഫേർഡ് ഫംഗ്ഷൻസ് (വെറ്ററിനറി ഡിസ്പെൻസറികൾ/ആശുപത്രികൾ) പ്രകാരം, മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളിൽ മാംസം തൂക്കിയിടുന്നതിനും വിൽപനയ്ക്ക് ശേഷം സ്ഥലം വൃത്തിയാക്കുന്നതിനും മലിനമായ വെള്ളവും മാലിന്യവും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള ക്രമീകരണങ്ങൾ തൃപ്തികരമാണെന്ന് വെറ്ററിനറി സർജന്റെ പരിശോധനയ്ക്കും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലിനും ശേഷം മാത്രമേ പിആർഐകൾ മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങൾക്ക് ലൈസൻസ് നൽകാവൂ. എൽഎസ്ജിഐകൾ എല്ലാ അനധികൃത മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളും ഉടനടി അടച്ചുപൂട്ടണമെന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു (2009 സെപ്റ്റംബർ). എന്നാൽ, **പട്ടിക 3.7**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നതുപോലെ, തിരഞ്ഞെടുത്ത പിആർഐകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന 90 ശതമാനം ഇറച്ചിക്കടകളും അനധികൃതമാണെന്ന് ഓഡിറ്റ് ശ്രദ്ധിച്ചു.

പട്ടിക 3.7: തിരഞ്ഞെടുത്ത പിആർഐകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഇറച്ചിക്കടകൾ

ജില്ലയുടെ പേര്	ഇറച്ചിക്കടകളുടെ എണ്ണം		
	അംഗീകൃതം	അനധികൃതം	ആകെ
ആലപ്പുഴ	0	31[22]	31
ഇടുക്കി	7[23]	30[24]	37
ആകെ	**7**	**61**	**68**

(ഉറവിടം: ബന്ധപ്പെട്ട പിആർഐകൾ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

24 ജിപികളിലായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന 68 ഇറച്ചിക്കടകളിൽ മൂന്ന് ജിപികളിലായി ഏഴ് ഇറച്ചിക്കടകൾക്ക് മാത്രമേ അനുമതി നൽകിയിട്ടുള്ളൂ. ആലപ്പുഴ ജില്ലയിൽ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികളിലൊന്നും അംഗീകൃത ഇറച്ചിക്കടകൾ ഇല്ലായിരുന്നു.

---

[20] ആലപ്പുഴയിലെ കടകരപ്പള്ളി ചിങ്ങോലി ജിപികൾ

[21] ഇടുക്കിയിലെ ഉപ്പുതറ, അറക്കുളം, വാത്തിക്കുടി, വാഴത്തോപ്പ്, മുട്ടം, കരിംകുന്നം ജിപികൾ

[22] ഒമ്പത് പിആർഐകൾ – പുന്നപ്ര: 3, ചിങ്ങോലി: 4, കഞ്ഞിക്കുഴി: 3, ചേർത്തല തെക്ക്: 10, കടകരപ്പള്ളി: 3, ചേപ്പാട്: 2, കുത്തിയതോട്: 2, കോടോംഇരുത്ത്: 1, എഴുപുന്ന: 3

[23] നാല് പിആർഐകൾ – മൂന്നാർ: 4, അയ്യപ്പൻകോവിൽ: 1, മണക്കാട്: 1, ഉപ്പുതറ: 1

[24] പത്ത് പിആർഐകൾ – മറയൂർ: 1, മൂന്നാർ : 2, ഉപ്പുതറ: 2, ചക്കുപള്ളം: 3, അയ്യപ്പൻകോവിൽ: 1, ചിന്നക്കനാൽ: 3, വാത്തിക്കുടി: 5, മുട്ടം: 8, വാഴത്തോപ്പ്: 3, കരിംകുന്നം: 2

അനധികൃത മാംസവിപണന കേന്ദ്രങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് പിആർഐകൾക്ക് അറിയാമായിരുന്നിട്ടും, ഈ കടകൾ അടച്ചുപൂട്ടാൻ ഒരു നടപടിയും സ്വീകരിച്ചില്ല. മറയൂർ, ചക്കുപള്ളം ജിപികളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന മാംസവിപണന കേന്ദ്രങ്ങളിൽ അനധികൃതമായി മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നത് സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയിൽ ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി. രണ്ട് അനധികൃത മാംസവിപണന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ ചിത്രങ്ങൾ **ചിത്രം 3.5**ലും **ചിത്രം 3.6**ലും കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചക്കുപള്ളം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ, ചക്കുപള്ളത്തെ അറവുശാലയുടെ കരാറുകാരൻ തന്റെ വസതിയുടെ താഴത്തെ നിലയിലെ ഒരു ഷെഡിൽ അനധികൃതമായി ഒരു മാംസവിപണന കേന്ദ്രം നടത്തിയിരുന്നു. സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയിൽ (2025 ഓഗസ്റ്റ്), ഷെഡിൽ അനധികൃതമായും വൃത്തിഹീനമായും മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നത് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു.



ചിത്രം 3.5: ചക്കുപള്ളം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ അനധികൃത മാംസ വിപണന കേന്ദ്രത്തിലെ കശാപ്പ്



ചിത്രം 3.6: മറയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ മാംസവിപണന കേന്ദ്രത്തിൽ അനധികൃതമായി കശാപ്പ് ചെയ്യുന്നത്

തിരഞ്ഞെടുത്ത ഒരു ഇറച്ചിക്കടയിലേയും കശാപ്പുകാർക്ക് ചട്ടങ്ങളിൽ വിഭാവനം ചെയ്തതുപോലെ ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികളിൽ നിന്നുള്ള ലൈസൻസും ഹെൽത്ത് കാർഡും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ അമ്പലപ്പുഴ നോർത്ത്, സൗത്ത് ജിപികൾ തങ്ങളുടെ പഞ്ചായത്തിൽ കശാപ്പുശാലകളോ ഇറച്ചിക്കടകളോ പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ലെന്ന് അറിയിച്ചു. എന്നാൽ, 2023-24 കാലയളവിൽ ഈ പഞ്ചായത്തുകളിൽ യഥാക്രമം 1,350 ഉം 879 ഉം മൃഗങ്ങളെ കശാപ്പ് ചെയ്തതായി ജില്ലാ മൃഗസംരക്ഷണ ഓഫീസിന്റെ രേഖകൾ കാണിക്കുന്നു. ഇത്, ജിപികളിൽ അനധികൃത കശാപ്പ് നടക്കുന്നതായി സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.8ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നതുപോലെ മൂന്ന് പിആർഐകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അനധികൃത ഇറച്ചിക്കടകളുടെ എണ്ണത്തിൽ പൊരുത്തക്കേടുകൾ ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി.

പട്ടിക 3.8: അനധികൃത ഇറച്ചിക്കടകളുടെ എണ്ണത്തിലെ പൊരുത്തക്കേടുകൾ

ക്രമ നമ്പർ	പിആർഐയുടെ പേര് (ജില്ല)	അനധികൃത മാംസ സ്റ്റാളുകളുടെ എണ്ണം	
		പിആർഐ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തത്	സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയ്ക്കിടെ ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തിയത്
1.	ചിങ്ങോലി ജിപി (ആലപ്പുഴ)	0	4
2.	മറയൂർ ജിപി (ഇടുക്കി)	0	1
3.	ഉപ്പുതറ ജിപി (ഇടുക്കി)	1	3
	ആകെ	**1**	**8**

(ഉറവിടം: ബന്ധപ്പെട്ട പിആർഐകൾ നൽകിയ ഡാറ്റയും സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയും)

ഓഡിറ്റ് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത് വരെ, ഏഴ് അനധികൃത മാംസവിപണന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനത്തെക്കുറിച്ച് ബന്ധപ്പെട്ട ജിപികൾക്ക് അറിയില്ലായിരുന്നു. ഇത് നിരീക്ഷണത്തിന്റെ അഭാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

3.1.13 നിരീക്ഷണം

3.1.13.1 പിആർഐകളുടെ പരിശോധനകളും ശിക്ഷാ നടപടികളും

കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് (കശാപ്പുശാലകളും ഇറച്ചിക്കടകളും) ചട്ടങ്ങൾ, 1996ലെ ചട്ടം 39 പ്രകാരം സെക്രട്ടറി/പ്രസിഡന്റ്/അംഗീകൃത ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് ഇറച്ചിക്കടകൾ പരിശോധിക്കാനും അനാരോഗ്യകരമായ മാംസം പിടിച്ചെടുക്കാനും നശിപ്പിക്കാനും അനുബന്ധ ചെലവുകൾ ഈടാക്കാനും അധികാരം നൽകുന്നു, കൂടാതെ ചട്ടം 40 മാംസ വിൽപനയ്ക്കുള്ള നിബന്ധനകൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ ഇറച്ചിക്കടകളിൽ ഒരു പരിശോധനയും നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് 12 ജിപികൾ അറിയിച്ചു. ഉപ്പുതറ ജിപി 2022-23ൽ രണ്ട് പരിശോധനകൾ നടത്തി. പതിനൊന്ന് ജിപികൾ നടത്തിയ പരിശോധനയുടെ വിശദാംശങ്ങളൊന്നും നൽകിയില്ല. അംഗീകൃത കശാപ്പുശാലകളുടെ അഭാവത്തിലും മാംസവിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ പരിശോധനയുടെ അഭാവത്തിലും, വിൽക്കുന്ന മാംസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം പരിശോധിക്കപ്പെടാതെയും നിയന്ത്രണമില്ലാതെയും തുടർന്നു.

3.1.13.2 ഭക്ഷ്യ സുരക്ഷാ ഓഫീസറുടെ പരിശോധനകൾ

ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയും മാനദണ്ഡങ്ങളും നിയമം 2006ലെ സെക്ഷൻ 42(1) പ്രകാരം, ഭക്ഷ്യ ബിസിനസുകൾ പരിശോധിക്കുകയും സാമ്പിളുകൾ ശേഖരിക്കുകയും വിശകലനത്തിനായി ഭക്ഷ്യ അനലിസ്റ്റിന് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടത് ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ ഓഫീസറുടെ (എഫ്എസ്ഒ) ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. കൂടാതെ, 2011ലെ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയും മാനദണ്ഡങ്ങളും ചട്ടം 4(iii) പ്രകാരം ഭക്ഷ്യവസ്തുക്കളുടെ ഉത്പാദനം, കൈകാര്യം ചെയ്യൽ, പാക്കിംഗ്, വിൽപ്പന എന്നിവയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന എല്ലാ ലൈസൻസ് നേടിയ സ്ഥാപനങ്ങളിലും ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ ഓഫീസർ പതിവായ പരിശോധന നടത്തേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്നതോ വിൽക്കുന്നതോ ആയ മാംസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം പരിശോധിക്കുന്നതിനായി കശാപ്പുശാലകളിലോ മാംസവിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളിലോ പതിവ് പരിശോധനകൾ ഒന്നും നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. സ്പെഷ്യൽ ഡ്രൈവുകൾ, പരാതികൾ ലഭിക്കുമ്പോൾ അല്ലെങ്കിൽ പ്രത്യേക അവസരങ്ങളിൽ മാത്രമായി പരിശോധനകൾ പരിമിതപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

ജീവനക്കാരുടെ കടുത്ത ക്ഷാമം കാരണം സംസ്ഥാനത്തുടനീളമുള്ള അറവുശാലകളിലും ഇറച്ചിക്കടകളിലും പതിവായി പരിശോധന നടത്തുന്നത് പ്രായോഗികമല്ലെന്ന് ഭക്ഷ്യ സുരക്ഷാ കമ്മീഷണർ (2025 ജൂൺ) വ്യക്തമാക്കി. എന്നാൽ, ഇടുക്കിയിലെ അറവുശാലയിൽ വൃത്തിഹീനവും തറയിലുള്ള കശാപ്പും, ഇടുക്കിയിലും ആലപ്പുഴയിലും പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഇറച്ചിക്കടകളിൽ അനധികൃതമായ കശാപ്പും ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തിയതിനാൽ മറുപടി അംഗീകരിക്കാനാവില്ല. കൂടാതെ, 2021-2024 കാലയളവിൽ ഇടുക്കി, ആലപ്പുഴ ജില്ലകളിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ രണ്ട് അറവുശാലകളും 68 ഇറച്ചി സ്റ്റാളുകളും പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും എഫ്എസ്ഒ യഥാക്രമം ഒന്നും 21ഉം പരിശോധനകൾ മാത്രമേ നടത്തിയിട്ടുള്ളൂ, ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് വർഷത്തിൽ ഒരു പരിശോധന പോലും കശാപ്പുശാലകളിലും ഇറച്ചിക്കടകളിലും എഫ്എസ്ഒ നടത്തിയിരുന്നില്ല എന്നാണ്.

3.1.13.3 ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ മേൽനോട്ടം

അനധികൃത അറവുശാലകളും മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളും അടച്ചുപൂട്ടുന്നതിനും മാംസം പ്രദർശിപ്പിച്ച് വിൽപന നടത്തുന്നത് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുമുള്ള ചുമതല എൽഎസ്ജിഐകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി മേൽനോട്ട ചുമതല നിർവ്വഹിക്കണമെന്ന് ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതി ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകളോട് നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു (2009 ജൂലൈ). എന്നാൽ, ആലപ്പുഴ, ഇടുക്കി ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകൾ അത്തരം മേൽനോട്ടം നടത്തിയില്ല. തിരഞ്ഞെടുത്ത എല്ലാ ജിപികളിലും മാംസം പ്രദർശിപ്പിച്ച് വിൽപന നടത്തുന്നതായി ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടത് **ചിത്രം 3.7**ലും **ചിത്രം 3.8**ലും കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.



ചിത്രം 3.7: മൂന്നാർ ജിപിയിലെ മാംസസ്റ്റാളിലെ പ്രദർശിപ്പിച്ചുള്ള മാംസ വിൽപന



ചിത്രം 3.8: ചേപ്പാട് ജിപിയിലെ മാംസസ്റ്റാളിലെ പ്രദർശിപ്പിച്ചുള്ള മാംസ വിൽപന

3.1.13.4 മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ നിരീക്ഷണത്തിലെ അഭാവം

വായു, ജല മലിനീകരണം സംബന്ധിച്ച പ്രസക്തമായ ചട്ടങ്ങൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് നിരീക്ഷിക്കാൻ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള മുഖ്യ ഏജൻസിയാണ് കേരള സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് (കെഎസ്പിസിബി). കെഎസ്പിസിബി പുറപ്പെടുവിച്ച (2017 ഒക്ടോബർ) സർക്കുലർ[25] പ്രകാരം റെഡ് കാറ്റഗറി വ്യവസായങ്ങൾ ആറ് മാസത്തിലൊരിക്കലും ഓറഞ്ച് കാറ്റഗറി വ്യവസായങ്ങൾ വർഷത്തിലൊരിക്കലും പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അറവുശാലകളുടെ എണ്ണം, അവയിലെ ഇടിപികളുടെ നിലവാരം, അനുമതിയുടെ സ്ഥിതി, വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കാത്ത യൂണിറ്റുകൾക്കെതിരെ സ്വീകരിച്ച നടപടികൾ എന്നിവ വ്യക്തമാക്കുന്ന റിപ്പോർട്ടുകൾ, ആറ് മാസത്തിലൊരിക്കൽ സിപിസിബിയ്ക്ക് സമർപ്പിക്കാൻ കേന്ദ്ര മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡുകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നു (2012 ജൂലൈ). കശാപ്പുശാലകൾ റെഡ് കാറ്റഗറിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതാണെങ്കിലും കെഎസ്പിസിബി നിശ്ചിത ഇടവേളകളിൽ പരിശോധനകൾ നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി. കൂടാതെ, 2021–2024 കാലയളവിൽ ചക്കുപള്ളം ജിപിയിലെയും[26] അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപിയിലെയും[27] കശാപ്പുശാലകളിൽ കെഎസ്പിസിബി ഒരു പരിശോധനയും നടത്തിയിട്ടില്ല. ഈ കശാപ്പുശാലകൾ വിവിധ നിയന്ത്രണങ്ങൾ ലംഘിച്ച് വൃത്തിഹീനമായ അന്തരീക്ഷത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നിട്ടും പതിവ് പരിശോധനകളുടെ അഭാവത്തിൽ കെഎസ്പിസിബി നോട്ടീസ് നൽകുകയോ പിഴ ചുമത്തുകയോ ചെയ്തില്ല.

3.1.14 ഉപസംഹാരം

ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ ചക്കുപള്ളം, അയ്യപ്പൻകോവിൽ ജിപികളിലെ കശാപ്പുശാലകൾ ജിപികൾ/എഫ്എസ്ഒ/കെഎസ്പിസിബി എന്നിവയുടെ നിയമപരമായ ലൈസൻസോ അനുമതിയോ ഇല്ലാതെയാണ് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്, കൂടാതെ ജിഒകെ/സിപിസിബി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള നിയമപരമായ സൗകര്യങ്ങളും ഇല്ലായിരുന്നു. ചട്ട വ്യവസ്ഥകൾ ലംഘിച്ച് ഈ കശാപ്പുശാലകളിൽ തറയിൽ അശാസ്ത്രീയമായി കശാപ്പ് നടത്തിയിരുന്നു. ചെക്ക് പോസ്റ്റിൽ കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യനില ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള സംവിധാനം അപര്യാപ്തമായിരുന്നു. പ്രസക്തമായ നിയമങ്ങൾക്കും ചട്ടങ്ങൾക്കും കീഴിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള നിയമപരമായ വെറ്ററിനറി പരിശോധനകൾ

---

[25] കെഎസ്പിസിബിയുടെ 2017 ഒക്ടോബർ 10ലെ സർക്കുലർ പിസിബി/എച്ച്ഓ/സർക്കുലർ-01/03/2017/സി

[26] 2025 ഒക്ടോബർ 16നു ഒരു പരിശോധന നടത്തി

[27] 2024 ജൂലൈ 23ലും 2025 ഒക്ടോബർ 16ലും രണ്ട് പരിശോധനകൾ നടത്തി

കശാപ്പുശാലയിൽ നടത്തിയിരുന്നില്ല, മാലിന്യ സംസ്കരണ സൗകര്യങ്ങൾ പോലുള്ള അവശ്യ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും ഇല്ലായിരുന്നു. കൂടാതെ, തിരഞ്ഞെടുത്ത 19 പിആർഐകളിലായി 61 അനധികൃത മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതായി കണ്ടിരുന്നു. ജിപികൾ/ഫുഡ്സേഫ്റ്റി ഓഫീസർമാർ/ കെഎസ്പിസിബി തുടങ്ങിയവ അറവുശാലകളുടെ/മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ പതിവ് പരിശോധനകൾ നടത്തിയിരുന്നില്ല. അതിന്റെ ഫലമായി വിൽക്കുന്ന മാംസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം പരിശോധിക്കപ്പെടാതെയും നിയന്ത്രണമില്ലാതെയും തുടർന്നു. തിരഞ്ഞെടുത്ത പിആർഐ/യുഎൽബികളിൽ ഒന്നിലും പന്നികൾക്കായി പ്രത്യേക അറവുശാല ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പന്നി ഫാമുകളിൽ നിന്നും പന്നിയിറച്ചി ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നതിനാൽ പന്നിയിറച്ചിയുടെ ഭക്ഷ്യയോഗ്യത പരിശോധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. തിരഞ്ഞെടുത്ത യൂണിറ്റുകളിലെ രേഖകളുടെ പരിശോധനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷണങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്തിയതിനാൽ, സംസ്ഥാനത്തുടനീളം സമഗ്രമായ തുടർനടപടി എടുക്കുന്നത് സർക്കാർ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.

3.1.15 ശിപാർശകൾ

- ***പിആർഐകളിലെ ദൈനംദിന മാംസ ആവശ്യകതയ്ക്ക് അനുസൃതമായി, പ്രതിദിനം പത്തിൽ താഴെ മൃഗങ്ങളെ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന മൈക്രോ കശാപ്പുശാലകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നത് സർക്കാർ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.***
- ***അനധികൃത കശാപ്പുശാലകൾക്കും മാംസ വിൽപന കേന്ദ്രങ്ങൾക്കുമെതിരെ ശിക്ഷാ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പാക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ഉത്തരവാദിത്തം നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണ്.***
- ***കന്നുകാലികളുടെ ആരോഗ്യവും മാംസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരവും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നതിന് കശാപ്പുശാലകളിൽ വെറ്ററിനറി സർജന്റെ സേവനം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.***
- ***സുരക്ഷാ, ശുചിത്വ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വകുപ്പുതല നിരീക്ഷണം കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ നടത്തുന്നതിനു പുറമേ ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിൽ മിന്നൽ പരിശോധനകളും നടത്തുന്നത് പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.***

3.2 പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കീഴിലെ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും പരിപാലനവും

3.2.1 ആമുഖം

പൊതുജനാരോഗ്യം സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും മനുഷ്യന്റെ അന്തസ്സ് ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നതിനും സാമ്പത്തിക വികസനത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനും പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും മൊത്തത്തിലുള്ള ക്ഷേമം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അടിസ്ഥാന ശുചിത്വ സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കേണ്ടത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ഭരണഘടനയുടെ പതിനൊന്നാം പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന ചുമതലകളിൽ ഒന്നാണ് "ആരോഗ്യവും ശുചിത്വവും". കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് ആക്ട്, 1994ലെ (കെപിആർ നിയമം, 1994) 166-ാം വകുപ്പനുസരിച്ച്, പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ ടോയ്‌ലറ്റ് സൗകര്യം ഒരുക്കേണ്ടത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ (ജിപി) നിർബന്ധിത കടമയാണ്.

കേരളത്തിലെ റോഡ് യാത്രക്കാർക്ക് ഉപയോഗയോഗ്യമായ പൊതു ശുചിമുറികളുടെ അഭാവം പരിഹരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ, സംസ്ഥാനത്തുടനീളം 12,000 ജോഡി പൊതു ശൗചാലയങ്ങളും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളും നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പദ്ധതി 2020 ഫെബ്രുവരിയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ ആരംഭിച്ചു. ഈ പദ്ധതി, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ, സന്നദ്ധ ഏജൻസികളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ നടപ്പിലാക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. മതിയായ സ്ഥലം ലഭ്യമായിടത്തെല്ലാം കോഫി ഷോപ്പുകൾ/റിഫ്രഷ്മെന്റ് സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കാനും പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നു. പദ്ധതിയുടെ നിർമ്മാണചെലവ്, മേൽനോട്ടം, സമയബന്ധിതമായ പൂർത്തീകരണം എന്നിവയുടെ ഉത്തരവാദിത്തം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്കായിരുന്നു.

3.2.1.1 ഓഡിറ്റ് വ്യാപ്തിയും രീതിയും

പഞ്ചായത്ത് സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിക്ഷിപ്തമായ ചുമതലകൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഓഡിറ്റിന്റെ ഭാഗമായി ആലപ്പുഴ, ഇടുക്കി എന്നീ രണ്ട് ജില്ലകളിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത 34 പിആർഐകളിൽ (രണ്ട് ഡിപികൾ, എട്ട് ബിപികൾ, 24 ജിപികൾ) ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ 2021-22 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിലെ നിർമ്മാണവും പരിപാലനവും വിലയിരുത്തി. തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **അനുബന്ധം 3.1**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

ഓഡിറ്റ് ചെയ്ത പിആർഐകളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന രേഖകളുടെ/പ്രമാണങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മപരിശോധന, സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധന നടത്തൽ തുടങ്ങിയവ ഓഡിറ്റ് രീതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഓഡിറ്റിന്റെ ഭാഗമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്, ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ, ശുചിത്വ മിഷൻ, കുടുംബശ്രീ മിഷൻ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു.

3.2.1.2 ഓഡിറ്റിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ

താഴെപറയുന്നവ വിലയിരുത്തുന്നതിനായിരുന്നു ഓഡിറ്റ് ലക്ഷ്യമിട്ടത്

- പിആർഐകൾ അവരുടെ അധികാരപരിധിയിൽ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെ മതിയായ പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ പദ്ധതിയിട്ടിട്ടുണ്ടോ
- സർക്കാർ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് പിആർഐകൾ ആവശ്യത്തിന് പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടോ
- പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെയും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെയും കാര്യക്ഷമമായ പ്രവർത്തനവും നിശ്ചിത ഇടവേളകളിൽ അറ്റകുറ്റപ്പണികളും ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് പിആർഐകളിൽ ഒരു സംവിധാനം നിലവിലുണ്ടോ

3.2.1.3 ഓഡിറ്റ് മാനദണ്ഡം

ഓഡിറ്റ് മാനദണ്ഡങ്ങളിൽ ഇവ ഉൾപ്പെടുന്നു

- കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമം, 1994ഉം അതിന്റെ ചട്ടങ്ങളും
- പൊതു ശുചിമുറികളുടെയും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെയും നിർമ്മാണം/നവീകരണം സംബന്ധിച്ച സർക്കാർ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും ഉത്തരവുകളും
- സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ
- പദ്ധതി രൂപീകരണ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ
- കേരള പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് മാനുവൽ, 2012

ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തലുകൾ

3.2.2 ആസൂത്രണം

സ്ത്രീകൾ, കുട്ടികൾ, പ്രായമായവർ, വികലാംഗർ, ലിംഗ ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾ എന്നിവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ നൽകിക്കൊണ്ട് സാർവ്വത്രികത ശുചിത്വം കൈവരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ ശുചിത്വം ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ടോയ്ലറ്റിന്റെ സ്ഥാനം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതു മുതൽ രൂപകൽപ്പന വരെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ, സാർവ്വത്രിക പ്രവേശനക്ഷമതയും ഉപയോഗിക്കാനുള്ള എളുപ്പവും കണക്കിലെടുക്കണം. ഉപയോക്തൃ ആവശ്യങ്ങളും പ്രാദേശിക സാഹചര്യങ്ങളും കണക്കിലെടുത്ത് ശൗചാലയങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുകയും നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടത് പ്രധാനമാണ്. പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ പ്രവർത്തനക്ഷമവും സുരക്ഷിതവും ചെലവ് കുറഞ്ഞതും സുസ്ഥിരവുമാണെന്ന് ശരിയായ ആസൂത്രണം ഉറപ്പാക്കുന്നു, ഇത് മെച്ചപ്പെട്ട പൊതുജനാരോഗ്യത്തിനും ഉപയോക്തൃ സംതൃപ്തിക്കും കാരണമാകുന്നു.

പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള സമഗ്രമായ ഡാറ്റയുടെ അഭാവം, ആവശ്യകതയുടെ വിശകലനം നടത്താത്തത്, അനുവദിച്ച ഫണ്ടുകളുടെ കുറഞ്ഞ വിനിയോഗം മുതലായ പോരായ്മകൾ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടത് തുടർന്നുള്ള ഖണ്ഡികകളിൽ ചർച്ച ചെയ്യുന്നു:

3.2.2.1 പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള സമഗ്രമായ വിവരങ്ങളുടെ അഭാവം

പൊതുജനാരോഗ്യം, സാമ്പത്തിക അവസരങ്ങൾ, മെച്ചപ്പെട്ട ജീവിത നിലവാരം എന്നിവയെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനും എല്ലാവർക്കും സുരക്ഷിതവും ഉപയോഗയോഗ്യവും മാന്യവുമായ ശുചിമുറികൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും സേവന വിടവുകൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും വിഭവങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി വിനിയോഗിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നതിനായി പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള സമഗ്രമായ വിവരങ്ങൾ അത്യാവശ്യമാണ്. കേരളം ഒരു പ്രശസ്തമായ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രമായതിനാൽ, പൊതു ശൗചാലയങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള കൃത്യമായ വിവരങ്ങൾ – പ്രത്യേകിച്ച് ഗൂഗിൾ മാപ്സ് പോലുള്ള വ്യാപകമായി ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്ന പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളിൽ – ലഭ്യമാക്കുന്നത് സന്ദർശകരുടെ അനുഭവം മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും ടൂറിസം മേഖലയെ പിന്തുണയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സംസ്ഥാനത്ത് 12,000 ജോഡി ശുചിമുറികൾ നിർമ്മിക്കാൻ പദ്ധതിയിട്ടിരുന്നെങ്കിലും, നിലവിലുള്ള ശുചിമുറികളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള സമഗ്രമായ വിവരങ്ങൾ സംസ്ഥാന തലത്തിൽ ലഭ്യമല്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ), ശുചിത്വ കേരളം (ഗ്രാമീൺ) എന്നിവയുടെ നടത്തിപ്പിനായുള്ള നോഡൽ ഏജൻസിയും ശുചിത്വവും ശുചിത്വ പരിപാലനവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായുള്ള സംസ്ഥാന സംരംഭവുമായ ശുചിത്വ മിഷന്റെ കൈയ്യിൽ, എസ്ബിഎം അല്ലെങ്കിൽ ശുചിത്വ കേരളം ഫണ്ട്

ഉപയോഗിച്ച് നിർമ്മിച്ച പൊതു ശുചിമുറികളുടെ വിവരങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഉള്ളത്. ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെ നിർമ്മാണവും പരിപാലനവും മോണിറ്റർ ചെയ്യാനുള്ള ചുമതല ഹരിത കേരളം മിഷനെ ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിലും സംസ്ഥാനത്തെ പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള യാതൊരു വിവരങ്ങളും മിഷൻ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല.

സംസ്ഥാനത്തെയും തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകളിലെയും പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകിയ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 3.9**ൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.9: ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണം

	ജിപികളുടെ എണ്ണം	ബേസിക്	സ്റ്റാൻഡേർഡ്	പ്രീമിയം	ആകെ
സംസ്ഥാനം	941	682	364	70	1116
ആലപ്പുഴ	72	61	12	0	73
ഇടുക്കി	52	27	53	2	82

(ഉറവിടം: ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകിയ വിശദാംശങ്ങൾ)

ശുചിത്വ മിഷൻ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണവും വർഗ്ഗീകരണവും[28] ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണവും വർഗ്ഗീകരണവും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുണ്ടെന്ന് ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി. വിശദാംശങ്ങൾ താഴെ **പട്ടിക 3.10**ൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.10: തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/ പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണം

	ജിപികളുടെ എണ്ണം	ബേസിക്	സ്റ്റാൻഡേർഡ്	പ്രീമിയം	ആകെ
ശുചിത്വ മിഷൻ ഡാറ്റാ	24	19	13	0	32
ജിപി ഡാറ്റാ	24	15	7	0	22

(ഉറവിടം: ശുചിത്വ മിഷനും തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളും നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

സംസ്ഥാനത്ത് ലഭ്യമായ പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണത്തെയും വിഭാഗത്തെയും കുറിച്ച് സമഗ്രമായ ഒരു വിലയിരുത്തലിന്റെ ആവശ്യകതയെയാണ് കണക്കുകളിലെ പൊരുത്തക്കേട് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

3.2.2.2 ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ അനുയോജ്യമായ സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ടെത്തൽ

ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ അനുയോജ്യമായ സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നതിനായി, പ്രതിദിനം എത്തുന്ന ആളുകളുടെ എണ്ണം, ശുചിമുറി സേവനങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയുടെ അളവ്, നിലവിലുള്ളവയുടെ പര്യാപ്തത, ശൗചാലയങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കേണ്ട ശരിയായ സ്ഥലം, ഉപയോക്താക്കളുടെ എണ്ണവും ഉപയോഗ രീതിയും മനസ്സിലാക്കൽ, ചെലവ് സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ, വരുമാന സാധ്യതകൾ എന്നിവ വിലയിരുത്തേണ്ടതുണ്ട്.

സംസ്ഥാന സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച (2020 ജൂലൈ) മാർഗ്ഗരേഖകൾ അനുസരിച്ച്, ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും രണ്ട് ഉയർന്ന നിലവാരമുള്ള പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥരാണ്. ഇതിൽ ഒന്ന് പഞ്ചായത്ത് ഓഫീസ് പരിസരത്തും മറ്റൊന്ന് ദേശീയ/സംസ്ഥാന പാതകളിലോ വാണിജ്യ സമുച്ചയങ്ങളിലോ ബസ് സ്റ്റാൻഡുകളിലോ ആയിരിക്കണം. പൊതു ശൗചാലയങ്ങളെ/ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളെ ബേസിക്, സ്റ്റാൻഡേർഡ്, പ്രീമിയം എന്നിങ്ങനെ തരംതിരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയുടെ നിർമ്മാണം പ്രതിദിന സന്ദർശക പ്രവാഹവും സ്ഥലലഭ്യതയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയായിരിക്കണം. എന്നിരുന്നാലും, തിരഞ്ഞെടുത്ത 24

[28] മുട്ടം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ബസ് സ്റ്റാൻഡിലെ പൊതുശൗചാലയത്തെ 'ബേസിക്' വിഭാഗത്തിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയത്, എന്നാൽ ശുചിത്വ മിഷൻ ഇതിനെ 'സ്റ്റാൻഡേർഡ്' വിഭാഗത്തിൽ തരംതിരിച്ചു. മറയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് കരിമുട്ടി വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന് സമീപമുള്ള പൊതുശൗചാലയത്തെ 'ബേസിക്' ആയി കണക്കാക്കിയപ്പോൾ, ശുചിത്വ മിഷൻ ഇതിനെ 'സ്റ്റാൻഡേർഡ്' വിഭാഗത്തിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയത്.

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 11 എണ്ണം മാത്രമാണ് ശൗചാലയനിർമ്മാണത്തിനായി എന്തെങ്കിലുമൊരു വിലയിരുത്തൽ നടത്തിയിട്ടുള്ളൂ എന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. പഞ്ചായത്തിൽ പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ കുറവുണ്ടായിട്ടും തിരഞ്ഞെടുത്ത രണ്ട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ[29] ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെയോ പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെയോ നിർമ്മാണത്തിനായി യാതൊരു പദ്ധതിയും ഏറ്റെടുത്തില്ല. കൃത്യമായ പഠനം നടത്താതെയുള്ള ശൗചാലയനിർമ്മാണം അനുയോജ്യമല്ലാത്ത സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും യൂണിറ്റുകൾ ഉപയോഗശൂന്യമായി കിടക്കുന്നതിനും കാരണമായതായി ഖണ്ഡിക 3.2.4.1ലും 3.2.5ലും വിശദീകരിക്കുന്നു.

3.2.3 ഭൗതികവും സാമ്പത്തികവുമായ പുരോഗതി

3.2.3.1 ഭൗതിക പുരോഗതി

സംസ്ഥാനം, തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകൾ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ വിഭാവനം ചെയ്തതും പൂർത്തിയായതും നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും നിലവിൽ പ്രവർത്തനസജ്ജവുമായ പൊതുശൂചിമുറികളുടെയും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെയും നിർമ്മാണ പദ്ധതികളുടെ എണ്ണം **പട്ടിക 3.11**ൽ നൽകുന്നു.

പട്ടിക 3.11 : പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ/ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകളുടെ ഭൗതിക പുരോഗതി

	ജിപികളുടെ എണ്ണം	ലക്ഷ്യം	രൂപീകരിച്ച പ്രോജക്ടുകൾ	ഒഴിവാക്കിയ പ്രോജക്ടുകൾ	പണി തുടങ്ങിയവ	പണി പൂർത്തിയായവ	പണി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവ	പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ശൗചാലയങ്ങൾ/ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ	കുറവ്
സംസ്ഥാനം	941	1882	1328	85	1243	1116	127	1012	870
തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകൾ									
ആലപ്പുഴ	72	144	80	5	75	73	2	70	74
ഇടുക്കി	52	104	108	18	90	82	8	80	24
തിരഞ്ഞെടുത്ത ജിപികൾ									
ആലപ്പുഴ	12	24	16	2	14	14	0	10	14
ഇടുക്കി	12	24	16	2	14	13	1	12	12

(ഉറവിടം: ശുചിത്വ മിഷനും തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളും നൽകിയ വിശദാംശങ്ങൾ)

സംസ്ഥാനത്തെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ മൊത്തം 870 ശുചിമുറികളുടെ കുറവുണ്ടെന്ന് പട്ടികയിൽ നിന്നും വ്യക്തമാകുന്നു. തിരഞ്ഞെടുത്ത 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ആവശ്യമായ 48 പൊതുശൂചിമുറികൾക്കും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾക്കും പകരം 28 എണ്ണം മാത്രമാണ് നിർമ്മിച്ചതെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. ഇതിൽ തന്നെ 18 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലായി 22 എണ്ണം മാത്രമാണ് നിലവിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. അമ്പലപ്പുഴ നോർത്ത്, കുത്തിയതോട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ യഥാക്രമം ₹16 ലക്ഷം, ₹20 ലക്ഷം ചെലവിൽ ദേശീയപാതയോരത്ത് ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ നിർമ്മിക്കാൻ പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ, ആലപ്പുഴ മെഡിക്കൽ കോളേജ്/ കേരള സ്റ്റേറ്റ് ഇലക്ട്രിസിറ്റി ബോർഡ് ലിമിറ്റഡ് (കെഎസ്ഇബിഎൽ) അധികൃതരിൽ നിന്ന് ആവശ്യമായ അനുമതി ലഭിക്കാത്തതിനെത്തുടർന്ന് ഈ പദ്ധതികൾ ഉപേക്ഷിച്ചു. തിരഞ്ഞെടുത്ത ആറ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ[30] നിലവിൽ ഒരു പൊതുശൗചാലയമോ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റോ പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല. 26 ശൗചാലയങ്ങളുടെ കുറവുണ്ടായിട്ടും ഖണ്ഡിക 3.2.5ൽ വിശദീകരിക്കുന്നത് പോലെ ഉപയോഗശൂന്യമായി കിടക്കുന്ന ശൂചിമുറികൾ പ്രവർത്തനസജ്ജമാക്കാൻ തിരഞ്ഞെടുത്ത പഞ്ചായത്തുകൾ നടപടിയൊന്നും സ്വീകരിച്ചില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

[29] മൂന്നാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും അയ്യപ്പൻകോവിൽ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തും

[30] മൂന്നാർ, ചിന്നക്കനാൽ, അമ്പലപ്പുഴ നോർത്ത്, ചേപ്പാട്, കുത്തിയതോട്, പുന്നപ്ര ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ

3.2.3.2 സാമ്പത്തിക പുരോഗതി

പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി വികസന ഫണ്ട്, സെൻട്രൽ ഫിനാൻസ് കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ്, സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ ഫണ്ട്, ശുചിത്വ കേരളം ഫണ്ട്, തനത് ഫണ്ട് എന്നിവ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ചു. സംസ്ഥാനത്തെയും തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകളിലെയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ശൗചാലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണ പദ്ധതികൾക്കായി വകയിരുത്തിയ തുകയും ചെലവാക്കിയ തുകയും സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ **പട്ടിക 3.12**ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.12: പൊതു ശൗചാലയ നിർമ്മാണ പദ്ധതികളുടെ സാമ്പത്തിക പുരോഗതി

(₹ കോടിയിൽ)

	വർഷം	വകയിരുത്തിയ തുക	ചെലവാക്കിയ തുക	ശതമാനം
സംസ്ഥാനം	2021-22	7.89	0.87	11.03
	2022-23	541.17	166.92	30.84
	2023-24	514.37	110.48	21.48
തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകൾ				
ആലപ്പുഴ	2021-22	1.69	0.13	7.69
	2022-23	26.64	9.60	36.04
	2023-24	26.66	5.27	19.77
ഇടുക്കി	2021-22	0.08	0.03	37.50
	2022-23	41.69	10.31	24.73
	2023-24	46.41	7.00	15.08

(ഉറവിടം: ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ (ഐകെഎം) നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും നവീകരണത്തിനുമായി 2022-23 മുതൽ വകയിരുത്തിയ തുകയിലും ചെലവാക്കിയ തുകയിലും ഗണ്യമായ വർദ്ധനവുണ്ടായതായി ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. എന്നിരുന്നാലും, 2022-2024 കാലയളവിൽ സംസ്ഥാനതലത്തിൽ ആകെ വകയിരുത്തിയ വിഹിതത്തിൽ നിന്ന് ചെലവഴിച്ചത് 21 ശതമാനം മുതൽ 31 ശതമാനം വരെ മാത്രമാണ്.

തിരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകളിലും 2022-2024 കാലയളവിൽ ഫണ്ട് വകയിരുത്തുന്നതിൽ വലിയ വർദ്ധനവുണ്ടായെങ്കിലും, ചെലവാക്കിയത് 15 ശതമാനം മുതൽ 36 ശതമാനം വരെ ആയിരുന്നു. 2022-23നെ അപേക്ഷിച്ച് 2023-24ൽ പൊതുശൗചാലയ നിർമ്മാണത്തിനായി പദ്ധതി വിഹിതം വർദ്ധിപ്പിച്ചെങ്കിലും, ആലപ്പുഴയിലും ഇടുക്കി ജില്ലയിലും ചെലവ് യഥാക്രമം 16 ശതമാനവും ഒമ്പത് ശതമാനവുമായി പരിമിതപ്പെട്ടു.

പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണത്തിലും നടപ്പിലാക്കലിലുമുള്ള പോരായ്മകളാണ് ഈ കുറഞ്ഞ ചെലവിന് കാരണമായി കാണുന്നത്. ഭൂമി ലഭ്യത ഉറപ്പാക്കാതെയും പദ്ധതികളുടെ പ്രായോഗിക സാധ്യത വിലയിരുത്താതെയും പദ്ധതികൾ രൂപീകരിച്ചതും പിന്നീട് പദ്ധതികൾ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ട സാഹചര്യം സൃഷ്ടിച്ചു. വിശദാംശങ്ങൾ ഖണ്ഡിക 3.2.4ൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

3.2.4 നിർവ്വഹണം

കേരളസർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച (2020 ജൂലൈ) മാർഗ്ഗരേഖകൾ അനുസരിച്ച്, ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും രണ്ട് പൊതുശൗചാലയങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് യൂണിറ്റുകൾ വീതം നിർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ, അനുയോജ്യമല്ലാത്ത സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുത്തതുമൂലമുള്ള നിഷ്ഫല ചെലവുകൾ, നിർമ്മിച്ച ശുചിമുറികൾ ഉപയോഗശൂന്യമായി കിടക്കുന്നത് തുടങ്ങിയ സംഭവങ്ങൾ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. ഇതിന്റെ കൂടുതൽ വിശദാംശങ്ങൾ തുടർന്നുള്ള ഖണ്ഡികകളിൽ നൽകുന്നു.

3.2.4.1 അനുയോജ്യമല്ലാത്ത സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുത്തതു മൂലമുള്ള നിഷ്ഫല ചെലവ്

ഒരു പദ്ധതിയുടെ പ്രാഥമിക എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗം നിർമ്മാണ സ്ഥലത്തിന്റെ സാഹചര്യം നേരിട്ട് പരിശോധിച്ച് ഉറപ്പുവരുത്തണമെന്ന് 2012ലെ കേരള പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് മാനുവൽ നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ, നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുൻപ് സ്ഥലത്തിന്റെ അനുയോജ്യത ഉറപ്പാക്കുന്നതിൽ പഞ്ചായത്ത് ഉദ്യോഗസ്ഥർ കാണിച്ച അലംഭാവം രണ്ട് ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/പൊതുശൗചാലയ യൂണിറ്റുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി ചെലവഴിച്ച ₹21.91 ലക്ഷം രൂപയുടെ നിഷ്ഫല ചെലവിന് കാരണമായി. ഇതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ താഴെ നൽകുന്നു:

അയ്യപ്പൻ കോവിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ടേക് എ ബ്രേക്ക് പദ്ധതി



ചിത്രം 3.9: അയ്യപ്പൻകോവിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ടോയ്ലറ്റ് സമുച്ചയം

അയ്യപ്പൻകോവിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ തൂക്കുപാലത്തിന് സമീപം, കെഎസ്ഇബിഎൽന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള മൂന്ന് സെന്റ് ഭൂമിയിൽ ₹38 ലക്ഷം ചെലവിൽ ഒരു ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് ടോയ്ലറ്റ് കോംപ്ലക്സ് നിർമ്മിക്കുന്നതിനായി കട്ടപ്പന ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് (2021–22) ഒരു പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്തു. എന്നാൽ, ഈ സ്ഥലം ഇടുക്കി ഡാമിന്റെ മാക്സിമം വാട്ടർ ലെവലിനുള്ളിൽ വരുന്നതിനാലും അവിടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അനുവദനീയമല്ലാത്തതിനാലും കെഎസ്ഇബിഎൽ ഈ നിർദ്ദേശം നിരസിച്ചു (2021 സെപ്റ്റംബർ). പ്രസ്തുത സ്ഥലം ഒരു വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രമായതിനാലും പ്രദേശത്ത് മറ്റ് പൊതുശൗചാലയ സൗകര്യങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതിനാലും നിർമ്മാണത്തിന് അനുമതി നൽകണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട് അയ്യപ്പൻകോവിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഇടുക്കി ജില്ലാ കളക്ടറെ സമീപിച്ചു. 1.70 സെന്റ് ഭൂമിയിൽ ടോയ്ലറ്റ് കോംപ്ലക്സ് നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ജില്ലാ കളക്ടറിൽ നിന്ന് ലഭിച്ച അനുമതിയുടെ (2022 മാർച്ച്) അടിസ്ഥാനത്തിൽ, കട്ടപ്പന ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് 2022–23 കാലയളവിൽ ₹30 ലക്ഷത്തിന്റെ[31] പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്തു. ₹19.20 ലക്ഷം ചെലവാക്കി ഇതിന്റെ സിവിൽ വർക്കുകൾ പൂർത്തിയാക്കിയെങ്കിലും (2024 നവംബർ), കെഎസ്ഇബിഎൽ വൈദ്യുത കണക്ഷൻ നൽകാൻ വിസമ്മതിച്ചു (2024 ജനുവരി). വൈദ്യുത കണക്ഷൻ ഇല്ലാത്തതിനാൽ ടോയ്ലറ്റ് കോംപ്ലക്സ് പ്രവർത്തനരഹിതമായി തുടരുന്നതായി ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. അനുയോജ്യമല്ലാത്ത സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുത്തതും കെഎസ്ഇബിഎൽൽ നിന്ന് എൻഒസി ലഭിക്കുന്നതിന് മുൻപ് നിർമ്മാണം നടത്തിയതും കാരണം ഈ സംവിധാനം പ്രയോജനമില്ലാതെ കിടക്കാനും, ₹19.20 ലക്ഷത്തിന്റെ നിഷ്ഫലമായ ചെലവിനും കാരണമായെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

ചിന്നക്കനാൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ടേക് എ ബ്രേക്ക് പദ്ധതി

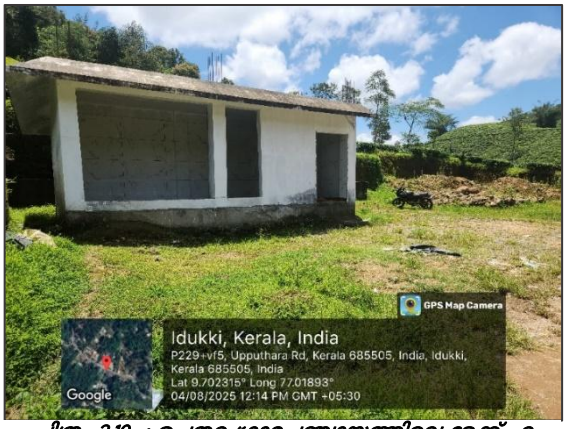
ചിന്നക്കനാൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, 2021–22 വർഷത്തിൽ, വാർഡ് 10ലെ വിളക്ക് കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാളിന് സമീപം ₹15.50 ലക്ഷം ചെലവിൽ "ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്" ടോയ്ലറ്റ് നിർമ്മാണം എന്ന ഒരു പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു. സംസ്ഥാന ഫണ്ടും സിഎഫ്സി ഗ്രാന്റും ഉപയോഗിച്ചായിരുന്നു ഇതിന് തുക കണ്ടെത്തിയത്. എന്നാൽ, കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാളിനോട് ചേർന്നുള്ള നിർമ്മാണത്തിനെതിരെ പ്രദേശവാസികളുടെ എതിർപ്പുകൾ

[31] പതിനഞ്ചാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റിൽ നിന്നും ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ₹15 ലക്ഷം വീതം

ഉയർന്നതിനാൽ പ്രവൃത്തി ആരംഭിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. തുടർന്ന് 2022 സെപ്റ്റംബറിൽ പ്രൈമറി ഹെൽത്ത് സെന്ററിന് സമീപം മറ്റൊരു സ്ഥലം കണ്ടെത്തുകയും നിർമ്മാണ ചുമതല കരാറുകാരനെ ഏൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു (2022 സെപ്റ്റംബർ). എന്നാൽ, നിർദ്ദിഷ്ട ഭൂമി റവന്യൂ വകുപ്പിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതാണെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടി 2022 നവംബറിൽ റവന്യൂ വകുപ്പ് സ്റ്റോപ്പ് മെമ്മോ പുറപ്പെടുവിച്ചു. അപ്പോഴേക്കും പ്രാഥമിക നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ₹2.71 ലക്ഷം ചെലവഴിച്ചിരുന്നു. ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം കൃത്യമായി പരിശോധിക്കാതെ നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചത് പ്രവൃത്തി തടസ്സപ്പെടുന്നതിനും, അതുവഴി നിഷ്ഫല ചെലവിനും കാരണമായതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

3.2.4.2 പൂർത്തീകരിക്കാത്ത കരിന്തരുവി – ഉപ്പുതറ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് പ്രോജക്ട്

ഉപ്പുതറ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് 2022–23 കാലയളവിൽ കരിന്തരുവിയിൽ ₹17.89 ലക്ഷം ചെലവിൽ ഒരു "ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്" വിശ്രമകേന്ദ്രം നിർമ്മിക്കുന്നതിനായി പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു. സെൻട്രൽ ഫിനാൻസ് കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റും സംസ്ഥാന ഫണ്ടും ഇതിനായി വകയിരുത്തിയിരുന്നു. മലങ്കര ടീ എസ്റ്റേറ്റ് നൽകിയ അഞ്ച് സെന്റ് ഭൂമിയാണ് പദ്ധതിക്കായി കണ്ടെത്തിയത്. 2023 ജൂണിൽ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചെങ്കിലും, 2025 ഓഗസ്റ്റിലെ ഓഡിറ്റ് പരിശോധനയിൽ കെട്ടിടത്തിന്റെ സ്ലാബ് മാത്രമാണ് പൂർത്തിയായതെന്നും ആവശ്യമായ ഫിറ്റിംഗുകളോ മറ്റ് സൗകര്യങ്ങളോ ഇല്ലെന്നും കണ്ടെത്തി. 2024 ഒക്ടോബർ വരെ നിർമ്മാണത്തിനായി ₹15.87 ലക്ഷം ചെലവഴിച്ചു. പദ്ധതി പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനായി 2024–25 വർഷത്തിൽ ₹22.20 ലക്ഷം കൂടി അനുവദിച്ചെങ്കിലും പ്രവൃത്തി പുനരാരംഭിച്ചില്ല. നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ച് രണ്ട് വർഷം പിന്നിട്ടിട്ടും പദ്ധതി പൂർത്തിയാകാത്തതിനാൽ, ചെലവഴിച്ച ₹15.87 ലക്ഷം നിഷ്ഫല ചെലവായി മാറിയതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.



ചിത്രം 3.10 : ഉപ്പുതറ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് പദ്ധതി

3.2.4.3 വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിൽ പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യത

ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ, പ്രമുഖ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളായ മൂന്നാർ, മറയൂർ, അയ്യപ്പൻകോവിൽ എന്നീ മൂന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ലഭ്യമായ പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ **പട്ടിക 3.13**ൽ കൊടുക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.13: വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിൽ പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യത

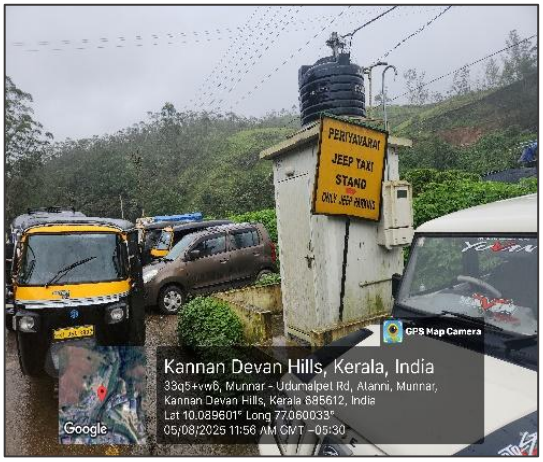
ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ എണ്ണം			പ്രവർത്തനക്ഷമമായ പൊതുശൗചാലയങ്ങൾ
	ബേസിക്	സ്റ്റാൻഡേർഡ്	പ്രീമിയം	
മൂന്നാർ	0	0	0	0
മറയൂർ	2	0	0	2
അയ്യപ്പൻകോവിൽ	1	0	0	1

(ഉറവിടം: അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

പ്രമുഖ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളാണെങ്കിലും ആവശ്യത്തിന് പൊതു ശൗചാലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം ഉറപ്പാക്കുന്നതിൽ ഈ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ പരാജയപ്പെട്ടതായി ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി.

മൂന്നാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഒരു പ്രധാന വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രമാണെങ്കിലും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് വിശ്രമകേന്ദ്രം നിർമ്മിക്കുന്നതിനായി യാതൊരു പദ്ധതിയും ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടില്ലെന്ന്

ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. എന്നാൽ, കേന്ദ്ര ഫണ്ടും ഫിനാൻസ് കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റും ഉപയോഗിച്ച് ₹എട്ട് ലക്ഷം ചെലവിൽ നാല് മോഡുലാർ ശൗചിമുറികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി പഞ്ചായത്ത് ഒരു പദ്ധതി തയ്യാറാക്കിയിരുന്നു. 2023 ഓഗസ്റ്റിൽ ഈ പ്രവൃത്തി മെസ്സേഴ്സ് അരീന ഹൈജീൻ സൊല്യൂഷൻസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് എന്ന ഏജൻസിക്ക് കരാറായി നൽകി. 2023 ഒക്ടോബറോടെ എല്ലാ യൂണിറ്റുകളും സ്ഥാപിക്കുകയും ₹7.51 ലക്ഷം ഏജൻസിക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ 2025 ഓഗസ്റ്റിൽ നടത്തിയ സംയുക്ത പരിശോധനയിൽ, ഈ ശൗചിമുറികളിലൊന്നിലും വൈദ്യുതി ലഭ്യമല്ലെന്നും, ജലലഭ്യതയില്ലാത്തതിനാൽ നാല് മോഡുലാർ ശൗചിമുറികളിൽ രണ്ടെണ്ണം[32] പ്രവർത്തനരഹിതമാണെന്നും ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി. ജനനിബിഡമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതും സമീപത്ത് മറ്റ് ബദൽ ശൗചിമുറി സൗകര്യങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതുമായിരുന്നിട്ടും ഈ ശൗചാലയങ്ങൾ, അവ സ്ഥാപിച്ച കഴിഞ്ഞ് ഏകദേശം രണ്ട് വർഷമായിട്ടും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കാത്തത് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് അത്യാവശ്യമായ ശൗചിത്വ സൗകര്യങ്ങൾ നിഷേധിക്കുന്നതിന് കാരണമായി.



ചിത്രം 3.11: നല്ലതണ്ണി സ്റ്റാൻഡിലെ മോഡുലാർ ശൗചാലയം, മൂന്നാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്



ചിത്രം 3.12: എസ്ബിഐ മൂന്നാറിന് സമീപം ഉള്ള മോഡുലാർ ശൗചാലയം

മറയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് 2022–2024 കാലയളവിൽ ₹26.34 ലക്ഷം ചെലവിൽ രണ്ട് പൊതുശൗചാലയങ്ങൾ[33] നിർമ്മിച്ചു. എന്നാൽ, 2025 ഓഗസ്റ്റിൽ പഞ്ചായത്ത് ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി ചേർന്ന് നടത്തിയ സംയുക്ത പരിശോധനയിൽ, വൈദ്യുതിയും ജലലഭ്യതയും ഇല്ലാത്തതിനാൽ ഈ രണ്ട് ശൗചിമുറികളും പ്രവർത്തനരഹിതമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി.

ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കും പ്രത്യേക പരിചരണം ആവശ്യമുള്ളവർക്കുമുള്ള ശൗചാലയങ്ങളുടെ അഭാവം

പ്രീമിയം വിഭാഗത്തിലുള്ള ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കുള്ള ശൗചിമുറികൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മാർഗ്ഗരേഖയിൽ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. എന്നാൽ, പ്രീമിയം വിഭാഗത്തിലുള്ള ശൗചിമുറികളുടെ അഭാവത്തിൽ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കുള്ള ശൗചിമുറികൾ ഇല്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കും മുതിർന്ന പൗരന്മാർക്കും തടസ്സങ്ങളില്ലാത്ത അന്തരീക്ഷം ഒരുക്കുന്നതിനായി കേന്ദ്ര സർക്കാർ 2016ൽ പുറത്തിറക്കിയ മാർഗ്ഗരേഖകളിൽ, ശൗചാലയങ്ങളിൽ സജ്ജീകരിക്കേണ്ട വിവിധ ഘടകങ്ങളുടെ മാനദണ്ഡങ്ങളെക്കുറിച്ചും സവിശേഷതകളെക്കുറിച്ചും വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്.

---

[32] ഒന്ന് എസ്ബിഐ മൂന്നാർ ബ്രാഞ്ചിന് സമീപമുള്ളതും മറ്റൊന്ന് നല്ലതണ്ണി സ്റ്റാൻഡിലുള്ളതും

[33] 2023 മാർച്ചിൽ മുരുകൻമലയിൽ നിർമ്മിച്ചത് – ₹14.07 ലക്ഷം, 2024 ഒക്ടോബറിൽ കരിമുട്ടി വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന് സമീപം നിർമ്മിച്ചത് – ₹12.27 ലക്ഷം

ഉദാഹരണത്തിന്, വീൽചെയർ ഉപയോഗിക്കുന്നവർക്ക് ആവശ്യമായ അധിക സ്ഥലം, ഗ്രാബ് ബാറുകൾ, കൈവരികളോട് കൂടിയ റാംപുകൾ, പ്രത്യേക തരം ഫിക്ചറുകൾ തുടങ്ങിയവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. മൂന്നു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ[34] ശുചിമുറികളിൽ റാംപുകൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഭിന്നശേഷിക്കാർക്ക് ആവശ്യമായ മറ്റ് സൗകര്യങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിൽ[35] മാത്രമാണ് ഒരുക്കിയിട്ടുള്ളതെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

3.2.5 ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/പൊതുശൗചാലയ സൗകര്യങ്ങൾ

2020 ജൂലൈയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരം, ടോയ്ലറ്റ് കോംപ്ലക്സുകളുടെ പരിപാലനവും സംരക്ഷണവും കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റുകളെ ഏൽപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ, അഞ്ച് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലായി ₹75.42 ലക്ഷം ചെലവഴിച്ച് നിർമ്മിച്ച ആറ് ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/പൊതു ശുചിമുറികൾ, ജലലഭ്യതയുടെയും വൈദ്യുതിയുടെയും കുറവ് മൂലമോ അല്ലെങ്കിൽ കൃത്യമായ പരിപാലനമില്ലാത്തതു കൊണ്ടോ ഉപയോഗശൂന്യമായി കിടക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. ഇതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ താഴെ **പട്ടിക 3.14**ൽ നൽകുന്നു.

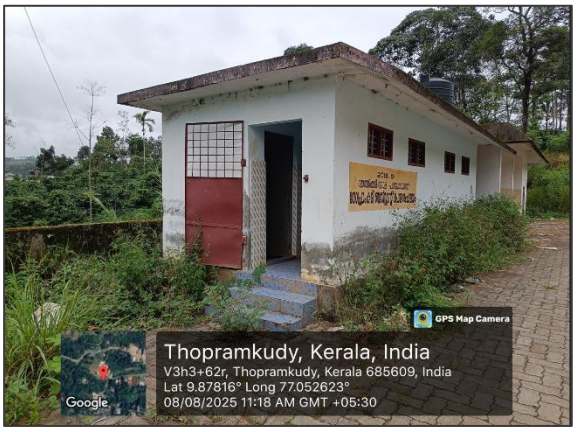
പട്ടിക 3.14: ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്/പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ

ക്രമ നമ്പർ	പിആർഐ	ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് ശൗചാലയങ്ങളുടെ സ്ഥാനം	പൂർത്തിയാക്കിയ തീയതി	ചെലവ് (₹ലക്ഷത്തിൽ)	നിലവിലെ സ്ഥിതി	പരാമർശങ്ങൾ
1	ചേർത്തല സൗത്ത് ജിപി	അർത്തുങ്കൽ ബീച്ചിന് സമീപം	2022 നവംബർ	13.97	ഉപയോഗിക്കാതെ പൂട്ടി ഇട്ടിരിക്കുന്നു	അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ ശേഷിക്കുന്നു. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല
2	വാത്തിക്കുടി ജിപി	തോപ്രാംകുടി ബസ് സ്റ്റാൻഡിന് സമീപം	2019 മാർച്ച്	6.36	ഉപയോഗിക്കാതെ പൂട്ടി ഇട്ടിരിക്കുന്നു	അറ്റകുറ്റപ്പണികളുടെ അഭാവം, ബസ് കാത്തിരിപ്പ് കേന്ദ്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല, കാടുമൂടിയ നിലയിൽ
3		തോപ്രാംകുടി മാർക്കറ്റിനു സമീപം	2020 സെപ്റ്റംബർ	2.41		
4	ചക്കുപള്ളം ജിപി	വാർഡ് നമ്പർ 4	2021 നവംബർ	8.87	ഉപയോഗിക്കാതെ പൂട്ടി ഇട്ടിരിക്കുന്നു	അറ്റകുറ്റപ്പണികൾക്കായി ഒരു ഏജൻസിയെയും നിയോഗിച്ചിട്ടില്ല
5	കഞ്ഞിക്കുഴി ജിപി	ചാലുങ്കൽ (വാർഡ് 17)	2024 ജനുവരി	27.30	പ്രവേശിക്കാൻ കഴിയാതെ പൂട്ടി ഇട്ടിരിക്കുന്നു	കുഴൽക്കിണറും മോട്ടോറും സ്ഥാപിച്ചെങ്കിലും വൈദ്യുതി കണക്ഷൻ ഇല്ലാത്തതിനാൽ വെള്ളമില്ല
6	എഴുപുന്ന ജിപി	എഴുപുന്ന പ്രാഥമിക ആരോഗ്യ കേന്ദ്രത്തിന് സമീപം	2024 മാർച്ച്	16.51	പ്രവർത്തനക്ഷമമല്ല	വെള്ളം, വൈദ്യുതി കണക്ഷനുകൾ ലഭ്യമല്ല
			ആകെ	**75.42**		

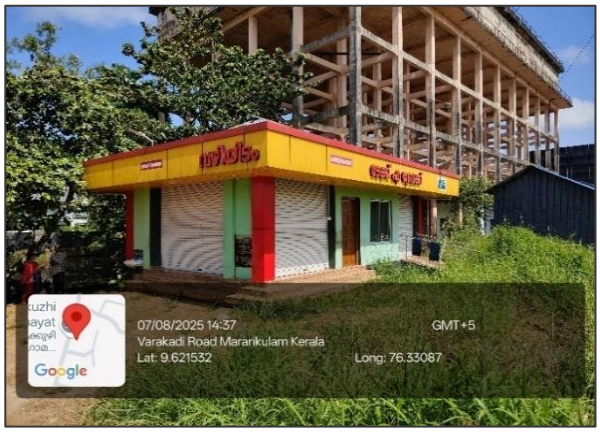
(ഉറവിടം: സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധന, അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ)

[34] ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ മറയൂർ, വാഴത്തോപ്പ് ജിപികളും, ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ അമ്പലപ്പുഴ സൗത്ത് ജിപിയും

[35] ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ കഞ്ഞിക്കുഴി ജിപിയും ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ അറക്കുളം ജിപിയും



ചിത്രം 3.13: വാത്തിക്കുടി ജിപിയിലെ ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന 'ടേക് എ ബ്രേക്ക്' കേന്ദ്രം



ചിത്രം 3.14: കഞ്ഞിക്കുഴി ജിപിയിലെ ഉപയോഗിക്കാതെ കിടക്കുന്ന 'ടേക് എ ബ്രേക്ക്' കേന്ദ്രം

വാത്തിക്കുടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ശുചിമുറികളുടെ നടത്തിപ്പ് കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റുകളെ ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും, സാമ്പത്തികമായി ലാഭകരമല്ലാത്തതിനാൽ അവർ പരിപാലനം നിർത്തി വച്ചതായി ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റുകൾ മുഖേനയുള്ള പരിപാലനം തുടരുന്നതിനായി തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളൊന്നും തന്നെ വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നല്കാനുള്ള സാധ്യതകൾ ആരാഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി.

കൂടാതെ, വെള്ളത്തിന്റെയും വൈദ്യുതിയുടെയും ലഭ്യതക്കുറവ് മൂലം ശുചിമുറികൾ ഉപയോഗശൂന്യമായി കിടക്കുന്നത്, നിർമ്മാണ ആസൂത്രണ വേളയിൽ ഇവ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്നതിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ ഈ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ അവഗണിച്ചു എന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

3.2.6 ശുചിമുറികളുടെ പ്രവർത്തന പോരായ്മകൾ

പൊതു ശുചിമുറികൾ/'ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്' സൗകര്യങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗരേഖകൾ പ്രകാരം, നിർമ്മിക്കുന്ന ശുചിമുറികളുടെ തരം അനുസരിച്ച് ചില അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇതനുസരിച്ച്, 'ബേസിക്' വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള താഴെപറയുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ നിർബന്ധമായും ഉണ്ടായിരിക്കണം:

- രണ്ട് വാട്ടർ ക്ലോസറ്റുകൾ
- കണ്ണാടികളുള്ള രണ്ട് സെറ്റ് വാഷ് ബേസിനുകൾ
- ഒരു സാനിറ്ററി നാപ്കിൻ ഇൻസിനറേറ്റർ

എന്നാൽ, നിലവിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന 22 പൊതുശൗചാലയങ്ങളിൽ/ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് സൗകര്യങ്ങളിൽ, 17 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന 19 എണ്ണത്തിലും സാനിറ്ററി നാപ്കിൻ ഡിസ്പോയറുകൾ, വാഷ് ബേസിനുകൾ, കണ്ണാടികൾ തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ കുറവുള്ളതായി ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. കൂടാതെ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന 22 ടോയ്ലറ്റുകളിൽ ഒമ്പത് എണ്ണത്തിൽ[36] മാത്രമാണ് മാർഗ്ഗരേഖകളിൽ വിഭാവനം ചെയ്തതുപോലെ കൃത്യമായ ഇടവേളകളിലുള്ള ശുചീകരണം ഉറപ്പാക്കാൻ ഏജൻസിയെയോ കെയർടേക്കറെയോ നിയമിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുപോലെ, തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ

[36] ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ മുട്ടം, കരിങ്കുന്നം, മണക്കാട്, വാത്തിക്കുടി, വാഴത്തോപ്പ്, അറക്കുളം, ചക്കുപള്ളം ജിപികളും ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ എഴുപുന്ന, ചിങ്ങോലി ജിപികളും

പ്രവർത്തനക്ഷമമായ 22 ടോയ്‌ലറ്റുകളിൽ അഞ്ച് എണ്ണത്തിൽ[37] ശുചീകരണ ഷെഡ്യൂളുകൾ ലഭ്യമായിരുന്നില്ല. ശരിയായ പരിപാലനത്തിന്റെ അഭാവം മൂലം ഇതിൽ രണ്ട് ടോയ്‌ലറ്റ് സൗകര്യങ്ങൾ[38] തികച്ചും അശാസ്ത്രീയവും വൃത്തിഹീനവുമായ സാഹചര്യത്തിലാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

പ്രധാന വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിലും ജനബാഹുല്യമുള്ള പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവയായിരുന്നിട്ടും നിർദ്ദിഷ്ട സൗകര്യങ്ങളുടെയും ശുചിത്വത്തിന്റെയും അഭാവം കാരണം ഈ സംവിധാനങ്ങൾ ഭാഗികമായി മാത്രമേ പ്രയോജനപ്പെടുന്നുള്ളൂ എന്ന് ഓഡിറ്റ് വിലയിരുത്തി. ഇത് പൊതു സംവിധാനങ്ങളുടെ ആസൂത്രണത്തിലെ പോരായ്മയെയും മോശം പരിപാലനത്തെയുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഇതിലൂടെ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കേണ്ട യഥാർത്ഥ ആനുകൂല്യങ്ങൾ നിഷേധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

3.2.7 നിരീക്ഷണം

പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ ശരിയായ പരിപാലനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് അവ കൃത്യമായി നിരീക്ഷിക്കേണ്ടത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ശുചിത്വം, ആവശ്യത്തിന് വെള്ളത്തിന്റെ ലഭ്യത, അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ, മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനം, ഉപഭോക്താക്കളോടുള്ള ജീവനക്കാരുടെ പെരുമാറ്റം, കെട്ടിടത്തിന്റെ പരിപാലന നിലവാരം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ ഈ നിരീക്ഷണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണം. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ മേൽനോട്ടത്തിന് പുറമെ, ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് സെന്ററുകളുടെ നിരീക്ഷണ ചുമതല കേരളസർക്കാർ ഹരിതകേരളം മിഷനെയാണ് ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ, പൊതുശുചിമുറികളുടെയോ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് സെന്ററുകളുടെയോ ശരിയായ പ്രവർത്തനവും പരിപാലനവും ഉറപ്പാക്കാൻ ഹരിതകേരളം മിഷൻ യാതൊരുവിധ പരിശോധനയോ നിരീക്ഷണമോ നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ പ്രവർത്തനക്ഷമമായ 22 ടോയ്‌ലറ്റുകളിൽ 14 എണ്ണത്തിലും കൃത്യമായ പരിശോധനകളും നിരീക്ഷണങ്ങളും നടക്കുന്നുണ്ടെന്നാണ് പഞ്ചായത്തുകൾ മറുപടി നൽകിയത് (2025 സെപ്റ്റംബർ). എന്നാൽ ഈ മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല; കാരണം, പ്രവർത്തനക്ഷമമായ 22 ടോയ്‌ലറ്റുകളിൽ ഒമ്പതെണ്ണത്തിലും കൃത്യമായ ശുചീകരണം ഉറപ്പാക്കാൻ കെയർടേക്കറോ ഏജൻസിയോ ലഭ്യമല്ലെന്ന് ഖണ്ഡിക 3.2.6ൽ വിശദമാക്കിയതുപോലെ ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്.

3.2.7.1 ഉപയോക്തൃ സംതൃപ്തി സർവ്വേകൾ/പരാതി/ഫീഡ്ബാക്ക്

ശൗചാലയങ്ങളുടെ ഭൗതികമായ നിരീക്ഷണത്തിന് പുറമെ, ഉപയോക്താക്കളുടെ പ്രതീക്ഷകൾ നിറവേറ്റപ്പെടുന്നുണ്ടോ എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും നടത്തിപ്പുകാർ പരിഹരിക്കാത്ത പരാതികൾ മനസ്സിലാക്കി പരിഹരിക്കുന്നതിനും പരാതികൾ/അഭിപ്രായങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താനോ സ്വീകരിക്കാനോ ഉള്ള ഒരു സംവിധാനം ആവശ്യമാണ്. എന്നാൽ, തിരഞ്ഞെടുത്ത 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ നാലെണ്ണത്തിൽ മാത്രമാണ് ഉപയോക്താക്കളിൽ നിന്ന് കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ അഭിപ്രായങ്ങൾ/പരാതികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനുള്ള സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി.

3.2.8 ഉപസംഹാരം

പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെ ലഭ്യതയെക്കുറിച്ചുള്ള സമഗ്രമായ വിവരങ്ങളുടെ അഭാവം, ആവശ്യകത വിലയിരുത്തൽ നടത്താതിരുന്നത്, നിർമ്മാണത്തിന് അനുയോജ്യമായ ഭൂമി കണ്ടെത്തുന്നതിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പരാജയപ്പെട്ടത് എന്നിവയെത്തുടർന്ന് ആസൂത്രണം അപര്യാപ്തമായിരുന്നതായി കണ്ടെത്തി. ഗണ്യമായ

---

[37] ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ ഉപ്പുതറ ജിപിയും ആലപ്പുഴ ജില്ലയിലെ അമ്പലപ്പുഴ സൗത്ത്, മുതുകുളം, കഞ്ഞിക്കുഴി, ചേർത്തല സൗത്ത് ജിപികളും

[38] കുളമാവ് ബസ് സ്റ്റാൻഡ് (അറക്കുളം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്), അമ്പലപ്പുഴ ജംഗ്ഷൻ (അമ്പലപ്പുഴ സൗത്ത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്)

ഉക അനുവദിച്ചിട്ടും, അപര്യാപ്തമായ ആസൂത്രണം, തെറ്റായ സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുക്കൽ, വൈദ്യുതിയും വെള്ളവും പോലുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ ലഭ്യതക്കുറവ്, കൃത്യമായ പരിപാലന സംവിധാനങ്ങളുടെ അഭാവം എന്നിവ കാരണം പല പദ്ധതികളും പൂർത്തിയാകാതെയും പ്രവർത്തനരഹിതമായും തുടരുകയാണ്. തിരക്കേറിയ പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലും വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിലും പ്രവർത്തിക്കുന്ന ശുചിമുറികളിൽ പോലും, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ അഭാവവും അപര്യാപ്തമായ പരിപാലനത്തെത്തുടർന്നുണ്ടായ അനാരോഗ്യകരമായ സാഹചര്യവും നിലനില്ക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റിൽ വെളിപ്പെട്ടു. ഫലപ്രദമല്ലാത്ത ആസൂത്രണം, പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിലെ വ്യവസ്ഥാപരമായ പോരായ്മകൾ, വിഭവങ്ങളുടെ അപൂർണ്ണമായ വിനിയോഗം എന്നിവയാണ് ഈ വീഴ്ചകൾ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നത്. ഇത് ആത്യന്തികമായി പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കേണ്ട ആനുകൂല്യങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കുന്നു. തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ രേഖകളുടെ പരിശോധനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷണങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയതിനാൽ, സംസ്ഥാനത്തെ മുഴുവൻ പൊതുശൗചാലയങ്ങളിലും സമാനമായ പരിശോധന നടത്താൻ സർക്കാർ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക്/ശുചിത്വ മിഷന് നിർദ്ദേശം നൽകാവുന്നതാണ്.

3.2.9 ശിപാർശകൾ

- ***ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ ആസൂത്രണം ചെയ്യുമ്പോൾ, ഉപയോക്താക്കൾ എത്തുന്ന മേഖലകൾ, ഉപയോഗ രീതികൾ, ചെലവ്, വരുമാന സാധ്യത എന്നിവ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായി ആവശ്യകത വിലയിരുത്തൽ സർവേകൾ നടത്താൻ സർക്കാർ പിആർഐകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടതാണ്.***
- ***പൊതുശൗചാലയങ്ങളുടെയും അവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റ് അനുബന്ധ സൗകര്യങ്ങളുടെയും കൃത്യമായ സംരക്ഷണവും പരിപാലനവും ഉറപ്പാക്കാൻ ഒരു സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്താൻ സർക്കാർ പിആർഐകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടതാണ്.***
- ***എല്ലാ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് കേന്ദ്രങ്ങളിലും, പ്രത്യേകിച്ച് വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിൽ, ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കായുള്ള ശൗചാലയ സൗകര്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് സർക്കാർ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.***
- ***വൃത്തിഹീനമായതോ പ്രവർത്തനരഹിതമായതോ ആയ ടോയ്‌ലറ്റുകളെക്കുറിച്ച് പരാതിപ്പെടാനും അവയുടെ ഫോട്ടോകൾ അപ്‌ലോഡ് ചെയ്യാനുമായി പൊതുജനങ്ങൾക്കായി ഒരു ഓൺലൈൻ പ്ലാറ്റ്‌ഫോം അല്ലെങ്കിൽ മൊബൈൽ ആപ്പ് അവതരിപ്പിക്കുന്നത് സർക്കാർ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.***